

Budai FehérFekete

A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG BUDAI OSZTÁLYÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

2009. SZEPTEMBER

V E N I S A N C T E

XVI. ÉV FOLYAM

2. SZÁM

SZENT PÁL TANÍT

ÍME AMIKOR MÉG HAZÁNK EURÓPAI HATALOM VOLT, MÁTYÁS király és családja udvarnépével együtt hallgatja szent Pál szavait. Legalább is ahogy a Corvina-illusztrátor elképzelte jó ötszáz évvel ezelőtt. Feltehetően a háttér is hazai: Buda látképe. A kard a Szent attribútuma, nem fenyeget vele senkit.

(Biblioteca Apostolica Vaticana)

ELMENVÉN TANÍTSATOK MINDEN NÉPET

Címképünkön Pál apostol szónokol, az az apostol, aki sohasem látta Krisztust, nem hallotta Mesterüket, hogy „**tanítsatok...**” mégis ő e parancsokat leghűebb végrehajtója, mintha egymagára vonatkoztatta volna ezen isteni szavakat.

Az iniciálé festője képes volt Mátyás korába helyezni a jelenetet, talán meghálálendő a megrendelés; de már a középkor végén vagyunk, ahol a szent dolgok és a művészetek egymással keverednek, sőt, így módon is megférnek egymással.

Diákszövetségünk megemlékezései közül Veni Sancte idejére nem is vehettünk volna jobb helyről képet, mint a reneszánszból, ahol először kapott világi rangot a tudás, az univerzális ismeret. Továbbá ez az esztendő, a mostani, a m e g e m l é k e z é s é v e volt szent P á l r ó l. Emlékezzünk meg róla mi is, rácsodálkozva emberi nagyságára, elgondolkozva, mily kevésbé ismerjük eleinket.

Szent Pál (3 – 67)

életművét három nagy utazás keretében hajtotta végre. Jeruzsálemtől Rómáig szinte bejárta a hellenisztikus Kis-Ázsiát, fölkeresve mindazokat a helyeket, ahol krisztus-hívő zsidók éltek a pogányság tengerébe, de tevékenységébe a sorsdöntő fordulat akkor következett be, amikor már nemcsak a zsidók közé ment, mindenkinek prédikált. Az ókor világában egy kiválasztott személy emberfeletti teljesítménye ez, elindította világhódító útjára a kereszténységet. Nézzük meg honnan indult el, és melyek voltak e nagy úton az első lépések. Részleteket, teológiai fejtegetéseket mellőzve.

Nem volt szegény ember, oly egyszerű, mint a legtöbb apostol, hanem jómódú szülők gyermeke, aki már ifjú korában eljutott a zsidó műveltség legmagasabb fokára, anyanyelvén kívül beszélt, írt görögül is. Rabbinak készült, de atyai előrelátás következtében kitanulta a sátor- és szövatkészítés mesterségét is, majd ebből fog megélni egész életében. De úgy, hogy közben szellemi irányítója a kibontakozó kereszténységnek. (Közben óriási összegeket kezel: a gazdag gyülekezetektől begyűjtött adományokkal támogatja a nélkülöző közösségeket.) Irodalmi tevé-

kenységével nemcsak az evangéliumot hirdette, hanem bizonyosságát adta mindannak, ami akkor megtörtént. A személyek történelmileg hitelesek, az események igazak, más forrásokból is igazoltak.

Szent Pál képe az Assisi-beli Szt. Ferenc bazilika freskóján, Giotto körének alkotása. *(13.század)*

Saul, ősi zsidó név – Paulus római

Saul családja több száz kilométerre élt Jeruzsálemtől, Tarsus tengerparthoz közeli városban, amely a térképen Ciprus szigete fölött található. Az ekkorra már nagy szétszórtságban élő zsidóság jelentős szerepet töltött be ebben a kisázsiai városban. Az atya kereskedő volt és sátorkészítő, pénzért vette római állampolgárságát. A család Benjamin törzsből származtatta magát, mint farizeus, gyermekének a rabbinátus jövőt tervezte. Jeruzsálembé küldte az ifjút, ahol a leghíresebb rabbi iskolájába járt. Jézus kortársa volt, de sem őt, sem tanítványait ottlétekor személyesen nem ismerte. Egyes források szerint iskolatársa volt István, az első vértanú, akinek megkövezésekor Saul a ruhákat őrizte. Az a Saul, aki Jeruzsálemben annak az irányzatnak volt a jelese, aki a szent írásokból kiolvasva azt hirdette, hogy az elnyomókat legyőző diadalmas vezér lesz a zsidók megváltója, majd, ha eljő az ideje; míg István azt mondta, már itt van a megváltó, a nemrég megfeszített Jézus az. Ez a két nézet állította szembe a zsidóságot is, ahol a többség a krisztus-hívőkben látta a közvetlen veszedelmet, már nem is a rómaiakban. Ez a nem valami bonyolult háttér a kiindulópontja az ő életét is megváltozta-

tó eseményeknek. Azért indult el Saul Damaszkuszba, hogy a jeruzsálemi zsidóság vezetőinek megbízásából elfogja a szektáns hitsorsosokat, ekkor történnek vele a csodás események Damaszkusz kapujában. És lesz Saulusból Pál, aki aztán zseniális képességeivel vezérévé válik az egyház rohamos terjeszkedésének.

Apró történetei is vannak ennek a munkának, talán érdemes elmondani egyet, a névváltozás eseményeit. Ciprus szigetén történt, ez az első térítő út elején volt. Főszereplője a sziget római helytartója, Sergius Paulus proconsul. Saul ekkor már túl volt a negyvenen s tíz év telt el megtérése óta. A két művelt férfiú között hamarosan barátság is kialakul, majd a pogányok apostola első nagy sikerét is learathatta: Sergius Paulus megkeresztelkedett. Ettől kezdve egyre gyakrabban használta a római államporságát is jelképező Paulus nevet, majd később tanítványai inkább már csak így nevezték.

Tudjuk, miért élt ilyen életet szent Pál, maga is megmondta: hogy hirdesse az örömhírt, vagyis hogy az emberek ismerjék meg és fogadják el Krisztust. Ez azonban nehéz és életveszélyes feladat volt.

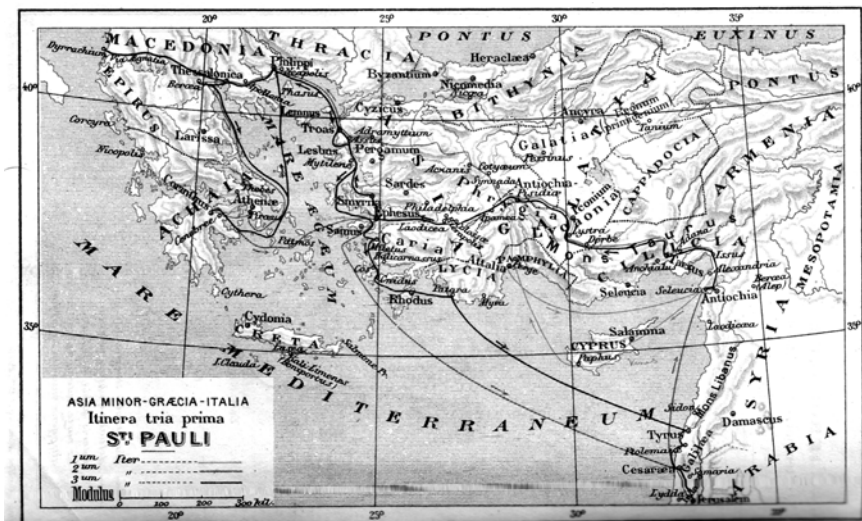
Ezekben történelmi időkben ugyanis hazájában három irányzat állt az apostol útjába. A legsúlyosabb a zsidóság körében található. A rabbinátus teljesen elutasítja az új tanokat, hiszen Jézus felfeszítését is ők kényszerítették ki Pilátustól. Ugyancsak a zsidóság körében találjuk a másik szembenállást, mégpedig a Krisztus-hívők körében, mert ők ragaszkodtak a mózesi rítushoz, szokásokhoz, kirekesztve a nem zsidókat. A harmadik maga a római birodalom, amely nem tűri a veszélyes új tanokat.

Mindezekkel szemben Pál apostol egyet tesz: *hirdeti az evangéliumot*. Az evangélium a krisztus-követők hivatalos hitvallása, amelyben az apostol *újdonsággként* meghirdeti azt a tételt, hogy az *evangélium egyaránt örömhír a zsidóknak is, meg a pogányoknak is*. A rómaiak sehol, semmit sem engednek. Ezek voltak a külső, környezeti körülmények, amelyekkel állandóan, nap mint nap szembe találta magát szent Pál. Odáig, hogy az evangélium hirdetéséért meg is fog halni. (Hóhér kezétől, fővesztés által.)

De tevékenységét megterhelték kedvezőtlen testi adottságai is. Mikor a későbbi időkben megjelenik a szentek ábrázolása, legtöbbször deli termettel és karddal jelenítik meg, ez mind a mai napig így van.

Pedig Pál alacsony volt, vézna, a források szerint sokat volt beteg (mai diagnoszták maláriára gyanakodnak). Ezt súlyosbították a megpróbáltatások: háromszor szenvedett hajótörést, hétszer volt fogságban többször évekig egyfolytában; maga említi, hogy öt ízben kapott egy híján 40 botütést, többször megvesszőzték és egy ízben meg is kövezték. Valahol kiszámították, hogy kb. 6 000 kilométert tett meg térítő útjain, ha azokat egyáltalán utaknak lehet nevezni.

Még valamikor rabbinátusi korában tett nőtlenségi fogadalmat, ezt élete végéig betartotta, így a család menedékét, melegségét is nélkülöznie kellett. Abban az időben, ott Kis-Ázsiában és a görögség között híres volt a szexuális szabadosság, egyik levelét így fejezi be: „... a paráznság még csak ne is említették közöttetek.”

A térkép a római birodalom egy részletét ábrázolja, nyomon követhetjük rajta (ha kicsit nehezen is), szent Pál három útját.

Nagyobb városok, ahol a szent igen eredményesen térített: Antiochia, Cesarea, Damaszkusz, Korinthosz, Tesszaloniki, Efezosz, Athén és természetesen Jeruzsálem és Róma.

Nagy pedagógus volt, térítő sikereit a meggyőzés erejével érte el. Beszédei tudatosan szerkesztettek voltak, hatásukat a tiszta logikán túl a belőle kisugárzó emocionális erő még csak fokozta.

67-ben, a Néro-féle első nagy keresztényüldözés idején Péter apostollal együtt dicsőült meg, bár mindketten zsidók voltak, de ő állampolgársága jogán kard által.

* * *

HAZÁNKBAN IS JÁRT SZENT PÁL,

legalább is a néprajztudósok feljegyzései szerint. Például közmondásainkban:

Otthagyja, mint szent Pál az oláhokat

Elhegedülte azt szent Pál, el is magyarázta

Nem hajt se Pálra, se Péterre

Tudja Pál, mit kaszál

Időjárásban (január 25): *Pál fordul köddel, ember vész döggel*

(*döggel*: járványok lesznek)

Legfontosabb mezőgazdasági munka kezdete:

Péter és Pál ünnepe, június 29.

Régen ezen a napon az aratás megkezdése előtt vidékenként különféle szakrális szokásokkal köszönték meg az életet adó gabonatermés.

Hozzánk is szól (*a tesszalonikaiakhoz írott leveléből*):

(1 Tessz. 5.14-17)

„...feddjétek meg a nyughatatlanokat, bátorítsátok kislelkűeket, gondozátok a betegeket, legyetek türelemmel mindenki iránt. Ügyeljete, hogy senki rosszért rosszal ne fizessen, hanem szolgáljátok szüntelen odaadással egymás javát és a többiekét. **Legyetek mindig derűsek!**”

(őf)

ELMENVÉN TANÍTSATOK...

E parancsnak voltunk megáldott részesei mi is, amikor egykor a ciszterci rend iskolájába jártunk.

Magyarországon mintegy háromszáz évvel ezelőtt kezdtek el tanítani a ciszterci atyák, jóllehet már a 12. század végétől itt voltak. De ekkor még a lelkipásztorkodás mellett inkább a modern agrokultúra megteremtésében fáradoztak.

Egész Európa tele volt akkor kolostorokkal, a sokféle rend szerzeteseinek ugyancsak akadt munkája. A nagy berendezkedés a végéhez közeledett, nagyjából mindenki elfoglalta helyét itt Európában. Barbárok voltak, nem tudtak sem írni, sem olvasni.

Akkor jöttek Bizáncból, Rómából papok, hozták magukkal a fóliánsait, némi írószerszámot és tanítani kezdtek. Ők voltak a sötét középkorban a világosság. (Ezt ma mindenki tudja, csak az Európai Unió nem, mert hogy az alkotmányból kiszavazták a keresztény eredetet.) A kor sem volt olyan sötét, csak azoknak, olyanféléknek itt nálunk, akik a tankönyveikben azt hirdették, hogy „az írás a papok féltve őrzött tudománya volt.”

A mi iskolánk 1912-ben létesült, ötödikként a ciszterci gimnáziumok sorában. A helyszín Budapest I. kerületből majdan leváló XI. kerület, ahol még gimnázium sincs, és a kerületnek csak a jövője ígéretes. A korszellemnek megfelelően természetesen fiúgimnáziumról van szó.

És valóban nagy lett az új kerület (ma már a legnagyobb), de büszkesége lett a gimnázium is, mert itt tanult, készült a jövő Magyarországának szellemi elitje, hála az isteni parancsot szolgáló lelkes ciszterci atyáknak. **1948-ig, az államosításig.**

Ettől kezdve az olyan értékek, mint a kereszténység, a több ezer éves erkölcs, az ősi hagyományok nincsenek többé, helyükre a tömény hazugság került, az atyák közül pedig sokan börtönbe.

Mindezt tudjuk mi jól, hiszen részesei voltunk mindannak a brutálitásnak, amellyel a kommunisták a világnak ezt a szerencsétlen részét megalázták. Azt is tudja mindenki, aki napjaink közerkölcseit nézi, hogy mire juthatunk, ha csak a párt neve szűnik meg.

Ám ismét van Szent Imre gimnázium, és hogy a jó működéshez még több erőt merítsen, idézzük meg a régi iskolát, beszéljenek a régi írások (forrásunk Dr. Székely O. kézírata), meg a szemtanuk, az öregdiákok.

A KEZDET

Amikor már biztossá vált, hogy a ciszterci rendé lesz Budapest 20. gimnáziuma, lázas tevékenység kezdődött. Kiderült, hogy a kijelölt helyszín szűkös, nem teszi lehetővé a későbbi bővítést. Ez a Fehérvári út 15. szám alatti telek volt (ma Bartók B. út). Végül sikerült megtalálni a megfelelőt, a Villányi úton, amely telek az Erzsébet leány árvaháztól a lazaristáig terjedő területet volt. Ezt a 3 584.80 négyszögöl nagyságú telket az apátság 450.000 koronáért megvette. 1912-ben ez óriási összeg volt. És még sehol se volt a gimnázium épülete.

Amíg elkészül az épület, indulhat a tanítás ideiglenes helyen is, volt az alapítók véleménye. Békefi Remig apátúr a fővárostól kért tanítási lehetőséget, és megkapta az „I. ker. Váli utcai közs. elemi iskola épületének III. emeletén lévő 35., 36., 37., sz. helyiségeket a Rend által létesítendő gimnázium elhelyezése céljából már az 1912/13. iskolai évre átengedi.”- szolt a székesfővárosi tanács határozata. A következő tanévre még egy, majd az 1914/15. tanévre ugyancsak egy tantermet még adnak. De továbbra ne számítson a rend a fővárosi támogatásra, mert hiszen ígéretet tett a gimnázium épületének 3 éven belüli felépítésére. De 1914-ben kitört a világháború, majd jött Trianon: a három építési esztendő ugyan megvalósult, de az új épületbe csak 1929-ben költözhetett az iskola. Így aztán maradhatott a Váli utcai épület. Ahol annak rendje és módja szerint 1912. szeptember 5-én megtörtént az ünnepélyes tanévnyitó, amely így iskolaavató is lett egyúttal. Az ünnepség előtt a lazaristák Ménesi úti kápolnájában Remig apátúr celebrálásával megtörtént az első Veni Sancte.

Az iskola-születés sok neves és előkelő személyiségének felsorolása helyett hadd említsünk meg az immár itt tanuló 48 diák közül csak egy nevet: az elsőnek beiratkozó kisdiák *Gyulai Elemér* volt.

A első tantestület az igazgatón kívül három szerzetes tanárból állt: *Bitter Illés igazgató, Mátrai Rudolf, Vargha Damján, Baranyai Jusztin* és egy civil tornatanárból (az elemi igazgatója.)

A MINDENNAPI ÉLET

A Váli utcai tantestületben hamarosan változások következtek, az első három tanárból az egyik tankerületi főigazgató lett, a másik kettőből egyetemi tanár, így a tanulók létszámával együtt nőtt az új tanárok száma is. Ekkor került ide *Brisits Frigyes* is, mindannyiunk legendás alakja, igazgatónk, a Magyar Tudományos Akadémia leendő tagja.

*

1917-ben megjelenik a mindennapokat szabályozó rendtartás: „A ciszterci Rend budapesti I. ker. Szent-Imre-főgimnáziumának FE-GYELMI SZABÁLYAI.”

E szabályzatnak is van bevezető része, *Általános valláserkölcsei elvek* címmel. Főbb pontjai: *Imádd az Istent! Szeresd a hazát! Tiszteld szülőidet és előljáróidat! Szeresd embertársaidat!*

Van közöttük a korhoz idomult követelmény, van amelyik mai szemmel tűnik naivnak, de többségük ma is helytálló, örök értékűnek tűnek.

Mert mi az iskola?

„Az iskola a tanuló testi, lelki és szellemi erői kifejlesztésének színtere; az a hely, ahol a tanuló anyagi és szellemi megizmosodásának első feltételeit nyeri meg. Kerülendő tehát benne mindaz, ami e nagy célhoz nem méltó és a renddel ellenkezik, ilyen a lárma, illetlenkedés, füttyülés, pörlekedés, ugrándozás, futkározás stb.”

Szinte ideális, ahogy a gyermek „Belépvén az intézetbe, azonnal saját osztálytermébe megy s itt az osztályfőnöktől kijelölt helyét elfoglalva, teljes csendben ismétli feladatait s várja a tanítás megkezdését. Más osztály termébe lépnie senkinek sem szabad.”

Az iskolából való kizárás jogértelmezése nincs pontosan definiálva: „Aki szórakozott és figyelmetlen magaviseletével nemcsak magára, hanem másokra nézve is meggyújtja a tanítás eredményét, az, ha az intések nem használnak, kénytelen az intézetet elhagyni.”

Mert mit is csináltak azok a régi csibészek? „Szigorúan tilos a csempészés, a sűgás, a meg nem engedett fordítások (*Aczél-puskák!*) használata

ta, szóval mindaz, ami a tanár félrevezetését célozza. A csalás, hazugság, képmutatás a legrútább erkölcsi folt.”

„Az olyan tanuló, ki csak egy órát is mulaszt igazolatlanul, a magaviseletről megrovásban részesül. Ha ez ismételten előfordulna, kockáztatja a jövő évre való felvételét. Aki pedig -habár szakadozottan- annyi órát mulaszt igazolatlanul, amennyi a heti órák összege, azt az intézetből kiléptetnek tekintjük.”

A felügyeleti jog kiterjed az iskolán kívüli életre is. A III .fejezet „*Magaviselet az iskolán kívül*” címmel intézkedik ezekről, a bevezetőben indokolja is szükségességüket.

„A tanuló nemcsak az iskolában, hanem az iskolán kívül is az intézeti fegyelem alatt áll, s ez alól őt, senki, még szülője sem mentheti fel. Sőt, a nevelés összehangzó eredményének biztosítása végett feltétlenül szükséges s az iskola számít is rá, hogy a szülői nevelést is ugyanaz a szellem ihlesse, mint az iskoláét; hogy az édesanya tekintélye és az édesanya szeretete ugyanazoknak az erényeknek a hevületét szítsa nagyra, melyeket az iskola akar virágkifakadásra kibontani.”

Tanuló az utcán:

„Az üdítő sétát, főképp a budai hegyek közeli útjain, a tanári kar ajánlja ugyan, de az utcákon való kóborlást, csoportokban való járkálást nem engedi meg. Feltétlenül óhajtható, hogy az estét (ősszel és télen d.u. 6, tavasszal és nyáron 8 órától kezdve) a szülői körben töltsék a tanulók. Botok, sétapálcák, fegyverek hordása szigorúan tilos.”

És néhány apró tiltás, amelyek semmibe vétele súlyos következményekkel jár:

„Pénzre űzött mindennemű játék, főleg a kártyázás, a legszigorúbban tilos.”

„A fejlődő szervezetre ártalmas dohányzás általában tilos. A legfelsőbb osztályiaknál (VII. és VIII. o.) is csak szülői, illetve orvosi engedéllyel, s akkor is csak otthon tűrhető.”

Színházba, hangversenyre a tanulók csak a szülők társaságába mehetnek. Igen rossz vélemény alakult ki az akkori filmekről: „A mozi látogatását egyáltalán helyteleníti az intézet;”

Nem soroljuk a fegyelmi büntetéseket, csak a bevezető szavait idézzük: „De ne a büntetésektől való alacsony félelem, ne a tilalmak és ren-

deletek holt betűje legyen engedelmességetek indítója, hanem élő lelkiismeretek, becsületérzések, és az a meggyőződés, hogy csak e törvényekbe fogózva járhattok a tökélesedéshez, boldogságotokhoz, Istenhez vezető úton.”

Hogy az iskola első esztendeiben mennyire volt szükség a fegyelmi szabályzatra, nincsen rá adat. De a magas rangú látogatók kivétel nélkül nagy elismeréssel szólnak a tanulók tudásáról, a tanárok munkájáról. Említettük már, hogy a háború kitörése a Váli utcába marasztalta a gimnáziumot.

A minden kezdet nehéz időszakában a rendkívüli események szinte megoldhatatlan feladatok elé állították a tantestületet, amely amúgy is sokat küszködött a mindenben jelentkező helyszűkével. Nemcsak a tantermekben, szertárakban, tornateremben volt hiány, de még a tanárok otthoni munkája is akadozott a rendház nélküli mindennapok életében. Még a padok sem voltak használhatóak egy idő után, mert ahogy a növendékek nőttek, úgy lettek mind kisebbek az elemi iskolára szabott padok.

A hadi állapot már 14 augusztusában megjelent: 1200 katonát szállásoltak be az iskolába, majd helyükre szabók, cipészek jelentek meg, a katonák részére varrtak mindenféle szükséges holmit. A gimnázium folyosóját deszkafallal választották el a műhelyektől, de ahogy közeledett a tél, megjelent a szénhiány. Maga *Bárczy István* polgármester segített a gimnáziumon: március közepéig átköltözhetek a Fehérvári u. (ma Bartók B. út) 27 sz. alatti iskolába, itt egyedi fűtés volt, ezt vállalta a tantestület. A kényszerszünetek száma is egyre nőtt. Bizony sokszor előfordult, hogy tanulás helyet a diákok teafűnek szedtek szederlevelet, textília alapanyagának meg csalánt. A VKM 181.989/1917. sz. alatt elrendelte az iskolák csengőinek hadi célokra való beszolgáltatását, majd az iskolai szertárakban tartott platina beszolgáltatását is elrendelte. Platínája ugyan nem volt a Szt. Imre gimnáziumnak, de a rézcsengőket kicserélték vasból készültekre. De nem soroljuk tovább.

Ilyen nehéz körülmények között állták meg helyüket az új gimnázium első honfoglalói, a diákok és azok a tanárok, akik hivatásukból adódóan vállalták a kezdést. A továbbiakban a történet már egyszerűbb, az új épületben a jövő egyre fényesebbnek látszott. (őf)

REQUIESCAT IN PACE

Dr. KERÉKES KÁROLY O.CIST.
nyugalmazott zirci apátúr
2009. június 13-án elhunyt

Zirc, 2009. jún. 20.

Eltemették Kerekes Károly O.Cist. ny. apáturat

A zirci Ciszterci Apátsági Bazilikában ünnepélyes szertartással vett búcsút *Károly atyántól Farkasfalvy Dénes* dallasi apátúr. A szentmisét *dr. Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát, püspök, *Balás Béla* kaposvári megyés püspök, *dr. Katona István* egri segédpüspök és a jelen lévő rendtársak és világi paptestvérek koncelebrálásával *dr. Bábel Balázs* kalocsai érsek mutatta be.

Az érsekúr a szentmise megkezdése előtt a következő szavakkal emlékezett meg Károly atyáról:

„Krisztusban szeretett testvéreim!

A magyar egyház kiválóságának, nagy öregjének, Kerekes Károly ciszterci apátnak adjuk meg most a keresztény végtisztességet. A magyar egyház gyászolja őt, nemcsak rendje és a szerzetes testvérek, hanem mindazok, akik ismerték és szerették őt, mert elmondhatjuk, hogy nagy tanítója volt ő mind a papságnak, mind a híveknek hosszú élete során.

Elsorolni is sok mindazokat az állomáshelyeket, ahol ő végezte szent Bernát fiaként lelkipásztori működését és küldetését.

Ha belegondolunk, hogy mit mondana helyettem, azt mondaná, hogy adjunk hálát Istennek, és kérjük magunk számára a Szentlélek vigasztalását.

Egy-egy haláleset alkalmával mindenki felidézi az elhunythoz kötődő, kapcsolódó emlékeit. Én is ezt tettem a halálhír vételekor, hiszen nagyon régóta ismertem Károly atyát. Kispapkoromban lelkigyakorlatot is tartott nekünk, később is rekollekciókon hallhattam okos és bölcs szavát, és azt a Szentlélektől áthatott igazi lelkesedést, amely sose vesztette el a reményét és derűjét. Aztán kalocsai érsekként megtudtam, hogy nagyon hosszú időn keresztül, 1957-től 1990-ig teljesített szolgálatot egyházmegyénkben, a legkisebb helyeken volt káplán, segédlelkész, de azzal a hivatástudattal tette, ami egy igazi, a Krisztus szeretetében élő emberre jellemző. Épp a napokban találkoztam egy már özvegyé vált asszonnyal, és mesélte, hogy amikor kirándulásra mentek, titkon, természetesen, vitte a fiatalokat, úgy beszélt vele, mintha felnőtt

lenne. Úgy fogadta el őt gondjaival és problémáival, hogy szinte megszűnt köztük a korkülönbség, mert mindenkit úgy fogadott, mint testvért, akit Isten küldött őhozzá. Ha egy jelben kellene felmutatni az ő életét, azt hiszem, egy Szentírást, a Szentléleknek a lángját kellene rajzolni arra az emlékműre, mert szerelmese volt Isten Szavának. Őtöle tudom, hogy a Szentírást ószövetségi részének első és utolsó betűje – héber szokás szerint fordítva olvasva – a szív szót adja ki, és ő azt mondja: dobbanjon szívünk Isten Szavával.

Az ő élete az Isten Szavával való dobbanás volt: meghallgatta az Isten Igéjét, megszívta, valóra váltotta, és mint az igaz családanya, a kincseiből mindig régit és újat tudott előhozni. Károly atyának ez a szentlelkesség, azt hiszem, mindannyiunknak szemébe tűnt, nem olyan formában, hogy nyelveken szólt volna, hanem őrizte azt a nagy optimizmust, amivel állandóan lángolt és világítani tudott a nehéz években mindannyiunk számára.

Ezt köszönjük meg most az Úrnak, hogy őt adta nekünk, a soktalentumos embert nagy nyelvtelenségével és hatalmas műveltségével. Imádkozunk érte, kérjük Istentől bűnei bocsánatát. Fogadja be őt a jó Pásztor az örök hazába, nekünk pedig adja meg a legnagyobb vigasztalást, az üdvösség reményét és hitét. És olyan vigasztalást, hogy legyenek követői Szent Bernátnak a mai világban, az ő példája nyomán.

És ha lehet kérni, személyesen is, akkor imádkozzék értünk, ha az Úrnál van, és mint egykor Illés rávetette köpenyét Elizeusra, adja ránk is ezt a szent hagyatékot, amit ő a Biblia szeretetében, az Isten szeretetében megélt és megmutatta nekünk.

Így kezdjük ezt a keresztény végtisztesség-adást, amely most Krisztus áldozatához kapcsolódik a papság évében.

A Ciszterci Diákszövetség vezetősége részéről dr. Visontai József hozta el az öregdiákok koszorúját, mondta el a búcsú fájdalmas szavait. Megemlékezett arról, hogy Károly atya milyen nagy szeretettel viseltette a Ciszterci Diákszövetség iránt, főképpen pedig az öregdiákok iránt. Amikor csak tehetett, részt vett a szövetség összejövetelein, rendezvényein. „Bölcsességével, kiérlelt tanácsaival, szeretetével, gazdag

élettapasztalatainak átadásával folyamatosan segítette a Diákszövetséget. ... Ahogy számunkra annakidején életprogramot adott, úgy reméljük, hogy a most felnövekvő ifjúságnak példaképe lesz az örökkévalóság felé vezető úton.

Kedves Károly atya! Azzal a hálával és szeretettel búcsúzzunk, amelyet gazdag életed során kiérdemeltél. Azért imádkozunk a jó Istenhez, hogy hosszú, fáradságos életed munkáját bőségesen jutalmazza meg. Nem fogjuk elfelejteni mindig a Szentlelket sugárzó egyéniségedet. Nyugodjál békében!”

Az ünnepélyes szertartás végén a *Salve Regina*, ez a gyönyörű Mária antifóna csendült fel a szerzetesek és paptestvérek ajkán csodálatos gregorián dallammal. A jelenlévők ezzel köszöntötték Jézus anyját, akit Károly atya olyan mélységesen tisztelt és szeretett. Szívből hálát adtak Istennek hűséges szolgáljáért, Károly atyáért, és az ő révén kapott kegyelmekért. A hálaadásra maga Károly atya kér mindannyiunkat „Eucharisztíza” című költeményével, amelyet *Párdányi* igazgató úr olvasott fel búcsúbeszéde végén:

...*S ha egyszer, tán nem is soká, ajkam kihül,
testvéreim tűz-ajka zengjen háladalt,
értem s helyettem eucharisztizáljanak*

Dr. KEREKES JÁNOS KÁROLY apátúr 1918. március 17-én Kistályán született. Középiskolai tanulmányait az egri és a budai ciszterci gimnáziumokban végezte. A rendbe lépett 1937-ben, pappá szentelték 1944-ben. Majd tanár, segédmunkás, segédlelkész, káplán, főiskolai tanár. 1987-től 1996-ig a Zirci Kongregáció prézes apátja, majd haláláig a szerzetesi élet különböző területein végezte áldozatos munkáját.

Ferkó is elment!

Már csak páran a hatvanból (*Balogh, Hevenessi, Kamarássy Klemm, Németh, Schmidt USA,*) búcsúznak Tőle, mint Ferkótól, mások **dr. Kerekes Károly (János) Apáturat** veszítették el 2009. június 13-án. Osztályunkba 1934/35-ös tanévben került, mint oblatús, Egerből jött.

A Ferkó nevet hamar ráakasztottuk Móricz Zsiga Kerek Ferkó műve alapján. Illetéktelen vagyok nekrológjának írására, de - hogy szavait idézzem: "...a szent maradék..." nevében, különösen az utóbbi évtizedekben újraéledt osztálytársi viszonyunk följosít, hogy "palam et publice", és itt, mint 72 éve osztály összejöveteleink intézője, az Osztály nevében elköszönjek Tőle.

Szerettük, mert ennyi szerénységet, amely mögött annyi tudás rejtett, nem lehetett nem szeretni. Minden gyökere Egerhez kötötte, de életünk talán legszebb, legmeghatározóbb éveit, a VI. VII. és VIII. gimnáziumi évek együttélésének hatása közénk zárta. Összejöveteleinken, Tanáraink elköltözte után Ő és 2–3 papsztálytársak celebrálták a misét, homiliája mindig a ciszterci szellemiséget, a szellemi együvé tartozást sugározta. Így, most visszapillantva, legalább negyven éven át!

A személyesebből csak annyit, hogy mind az arany, mind pedig a gyémánt lakodalmam 'esketője' Ferkó volt.

A klasszika-filológia iránti készsége hamar kimutatkozott és - azt hiszem, hogy ezt tavaly, a 90. születése napján tartott diákszövetségi megemlékezés alkalmával már elmondtam – mind a latin, mind pedig a görög textusok grammatikai, avagy fordítási gondjaival – a tízpercekben pillanatnyi korrepetítoróságára bármelyikünk számíthatott. Én fixen emlékszem, hogy VIII.-ban, számtanórára bejövet a tízpercről, melléje szorulva az ajtóban valamilyen differenciálszámítási kérdést tettem föl, mire megmondta a megoldást. Ő erre csak annyit válaszolt, amikor vagy félévszázaddal később erre emlékeztettem, – ez szinte kizárt – mondotta, mert hisz ő is nehezen boldogult ezzel a tantárggyal.

Pedig így volt Ferkóm, hidd el! Akkor Te ezt is tudtad.

Osztályunk kilencven százaléka már odaát van.

Requiescas in pace!

(*Dr. Balogh Endre é. 1937*)

In memoriam és korismeret

Múlt számunkban jelentettük a hírt, hogy diákszövetségünk mindenki által tisztelt és szeretett tagja, Geszler Ödön eltávozott közülünk. Most fia állít emléket a gazdag életpályának, melyben a szubjektív hangvétel gazdagon tárja fel az elmúlt időket:

Dr. Geszler Ödön 1910 május 6-án született. Édesapja, *Geszler Ödön* zeneszerző, a Nemzeti Zenede igazgatója volt, édesanyja *Tessényi Margit* zongoraművésznő, a Zenede tanára volt. (A Nemzeti Zenede legfiatalabb tanára *Farkas Feri* bácsi volt, a későbbi nagy zeneszerző.) Öccse: *Geszler György* született: 1913. február 1-én. Zongoraművész, zenetanár volt.

A szülői ház az akkor még Fehérvári útról (ez később Horthy Miklós majd Bartók Béla út lett) megközelíthető Mészöly u. 4 volt. Ez a mára már nagyon rossz állapotban lévő szép Lechner-ház. Ebben a házban laktak *Warga professzorék*, így a két család nagyon szoros kapcsolatban volt. Wargáéknál Margó, Livia és Laci voltak a gyerekek. A két család gyermekei a Budai Ciszterci Gimnáziumba és a Szent Margit Gimnáziumba jártak. (Itt meg kell említeni a tavaly elhunyt Margó néni ragaszkodását iskolájához, még vakon is pazar könyveket állított össze és adott ki iskolájáról.)

A Geszler-fiúk mindketten a budai cisztercieknél kezdték tanulmányaikat akkor még a Váli úti iskolában. Az iskolai munkát nem részletezem, mert ennek több feldolgozása is van, néhányat Apám is csinált. Kiemelem, hogy a polgárság mellett mindkét iskola díszegyenruhájában parádésan biztosította a miliőt *Horthy Miklós* bevonulásához. (Ezt dolgozta fel – alább közölve – egy Apámhoz írt kedves versében *Átányi László*).

Iskolai éveit a tanulás mellett az atlétika, a cserkészlet és az emericánás munka tölti ki. Ez a ciszterci társadalmi szervezet, programokkal, saját imakönyvvel, (ma is naponta ezt használom: LAUDETUR – VADE MECUM- Az emericánások számára – *B. Boér Géza* a Transsylvaniai Corporatio priorja – A Foederatio Emericana hivatalos imakönyve...) és az igazgató, *Bitter Illés* vezetésével nagy

bálokkal. Több fényképet őrzök ezekről a nagy bálokról, mert anyai nagymamám *Bertalan Albertné* az Emericana dominája volt. Egyensapkájuk zöld tányérsapka, díszszalaggal, fekete silddel volt. (Amikor a Margitosok Anyaházának óvodájába, a Mókus-villába jártam, öt évesen fel kellett lépnem egy rendezvényen: verset mondtam el és nekem is csináltattak egy egyensapkát...)

Apám osztályfőnöke *Gombás Miksa* volt. Államosítás után 1953-ban Pannonhalmára kerültem. Vele a Szociális Otthonban találkozhattam, fényképet is csináltam róla. (*Farkasfalvy Dini* 3 évvel járt felettem, vasárnaponként együtt asszisztáltunk...) Meg kell említenem matek tanárát: *Hadarits Vendelt*. Részint ez, másrészt Nagyanyám dominánsága tette szorossá a kapcsolatot a későbbi „Kálmán bácsi” és családunk között. Ők voltak az első osztály, melyben *Rajeczky Béni* bácsi tanított éneket és hittant. (Őt személyesen nem ismerhettem sajnos. (Plébánosunk megkért minket, hogy Béni bácsi halálának 5. évfordulóján *Badál Ede* atyával képviseljük a Rendet. Ez Pásztón 1994. 07. 02-án volt, ahol perjel volt.)

Apám 1927-ben érettségizett. Tanulmányait a PPTÉ-BTK-án folytatta. Egyetemi éveiben legjobb barátja *Csapody Csaba* volt. Diplomázásuk után doktoráltak. Az akkori viszonyok a maihoz hasonlóan nem tették lehetővé, hogy tanítsanak. Apám a *Saly Dezső* lapok újságírója lett, míg Csaba bácsi majd Klári néni Corvina-kutató. (Velük egy pannonhalmi történelem órán ismerkedtem meg. Tanárom, *dr. Csóka Lajos* meghívta őket egy hétre, és az egyik órán Csaba bácsi remek előadást tartott a Corvinákról.

Apám 1938-ban megnősült. Felesége *Bertalan Karola* tanítónő lett, akinek édesapja *Bertalan Albert* K.u.K ezredes, édesanyja *Czermann Karola* Budafok polgármesterének lánya lett.

1939-ben megérkeztem én, 1948-ban Albert öcsém és 1957-ben húgunk, Edit.

A világháborúba Apámat, mint tartalékos főhadnagyot hívták be a 2. hadsereghez. Beregszászon volt hadtápos. (Ez nagyon emlékezetes számomra: 1944 nyarán „kicsempésztek” minket Anyámmal Beregszászra két hétre. Emlékét több kedves fénykép őrzi. Csak érdekes, hogy Beregszászon voltam, de a Szu.-ban soha.) A Gondviselés kará-

csony előtt Apámat hazahozatta egy tüdőgyulladás, mert itthon volt rá szükség. Nem tudott visszamenni, nem volt hová, és itt pedig a felrobbantott vasúti híd és töltés két oldalán hét hétig állt a front. Az albertfalvai oldalon voltak az oroszok, itt a németek. Nálunk volt a parancsnokságuk.

Amikor a heti hadtápszállítás volt, akkor a németek a Vincellér utcában felgyújtottak egy házat. Sorra kerültünk mi is. Apám, a szomszéd és a család kb. 4 óra alatt fékezte meg a tüzet, de a mi lakásunk szintje és a padlástér leégett. (Talán ezért maradhattunk itt, mert ahogy ez a leégett ház kinézett...)

A háború után apám az ÉVM-ben volt miniszteri titkár. (Úgy emlékszem *Darvas József* volt a miniszter?) Innen eltávolították és segédmunkás lett az Épületbontó V.-nál. Ugyanez a V. lett Épületbontó és Építő V. Itt már a tervosztályon dolgozott. Ebből lett a 2. sz. Építő V., ahonnan már mint tervezési ov. ment nyugdíjba.

Közben a forradalom után újra közelivé vált kapcsolatunk Apát Úrral, azaz „Kálmán bácsival”. Látogatásaira elkísérte, hogy ne legyen feltűnő egy nagyon csinos kedvesnővér: *Sóvári Desireé* azaz Nyuszi néni. Sajnos ez csak addig mehetett, míg az új diktatúra meg nem erősödött. Ekkor száműzték Kálmán bácsit, a BM a pannonhalmi Szociális Ottont jelölte ki számára. Apám egyik látogatásának leírását a fényképekkel közölte az akkori „FehérFekete” is. Apát Úr temetés előtti fényképeit megkaptam az öt ellátó kedvesnővértől, *Csitos Ágnestől*. (Ezeket a képeket és korábbi felvételeimet leadtam a most róla készülő könyvnek felhasználásra.)

Nyugdíjazása után kezdett foglalkozni eredeti foglalkozásával. Megírta a családtörténetet: Egy polgárcsalád élete a századfordulón címmel. Ez megtetszett a Szabó Ervin Könyvtárnak és jó áron megvette. Ekkor divatban volt a nagy gyáraink történetét kiadni. Ő 7–8 gyár történetét dolgozta fel levéltári munkái alapján, valamint családtörténeteket. Lelkesedésből állt neki a Budai Ciszter Gimnázium történetének. Emlékszem, úgy elszörnyülködött, amikor kiderült, hogy a Goldberger Gyárnak 3,5 m hosszú levéltári anyaga van, míg Gimnáziumunknak csak 40 cm-t talált. Megírta. (Erre mondja *Placid atya*, hogy mindent megtettek, hogy elpusztítsanak, ők elpusztultak és itt vagyok én.) Előadásaival

részt vett a Szt. Adalbert kápolna kulturális munkájában. Oszlopos tagja a METESZ Textil Szakosztályának a gyártörténetei kapcsán, ahová gyakran meghívták és haláláig név- születésnapokon gondoltak rá.

Lelkiatyja *Horváth József* kápolnaigazgató volt. Ő egyébként lányomém, unokáim lelkiatyja is. (Én még 1952-óta járok ki *Rozgonyi Gyurkával* KEFÉ-hez Verőcére, de...)

Utolsó névnap i összejövele szokásosan nálunk volt tavaly november 11-én, amikor 98 éves volt. Ezekén 35-45-en szoktunk összejönni ciszter-bencés és egyéb barátok. Az egyházat Placid, *Bolberitz Pali*, *Györgydeák Marci*... szokta képviselni. Apám volt a doyen, Placid csak 92 éves lett karácsonykor. Legfiatalabb résztvevő 8 hónapos dédunokája volt. Ekkor készültek az utolsó fényképek róla.

3 hónap híján megérte a 99. évét. Úgy hívták Haza, amit kiimádkozott magának és amit Szt. Margit megígért.

Reggel húgommal telefonon megbeszélték, hogy mit vigyen neki délután.

Ő pedig napközben elaludt...

(Geszler Ödön)

Átányi László:

(A szerző ismert név, többek között onnan, hogy a kárpátaljai kisiskolás gyerekek magyarországi nyaraltatási akcióját ő szervezte)

Öci Horthynak tiszteleg

November tizenhatodika szeles, esőmarta
Napja ezerkilencszáztizenkilencnek.
Mégis kiragyog a magyar történelemből.
Horthy ezen a napon vonult be diadalmasan
A szennyforradalmak bukása után.
A Szent Gellért téren díszes küldöttség várja,
S ott szorong egy népes diáktömeg is,
A Szent Imre Gimnázium hat évfolyama,
S az elsők élén egy kilencéves tökmag,
Öci. Szemüvege élénken csillog, vastag

Fehér pulóver védi zord időtől, karján
Nemzeti színű szalag. Vargha Damján tanár úr
Igazgatja az élen álló elsősöket, s Öcit.
Aki mint az iskola címere áll az élen.
Megérkezik Horthy a fehér lovon,
S letekint Öcire, aki Bocskai sapkájához
Emeli kezét. S Horthy leszól a tökmagnak:
Öcsi, hogy ityeg a fityeg? Nem Öcsi
Szól tiszteletteljesen a fiúcska, csak Öci,
S keményen tiszteleg. Horthy is int,
És a fogadó küldöttség elé léptet.
Öci ma doktor Geszler Ödön néven ismert,
S 96 éves. ISTEN éltesse sokáig még! (2006)

DR. GESZLER ÖDÖN

BACZYNSKI GÁBOR :

**Alma Mater,
vagy emlékezz, hogy emlékeztess**

Emlékidézőnek szánom ezt a pár sort, hogy ezzel is több legyen a régebbi időkről átadott emlék. Elsőként, talán a Ciszterci Rend Budapesti Szent Imre Gimnáziumhoz majd a József Attila gimnáziumhoz való családi kötődésünket kell megemlítenem. Bátyám, *Baczynski István* a gimnázium elvételeig *Alpár Lucián*, majd *dr. Golenszky Kandid* osztályába járt, majd *Zentai Károly* volt az osztályfőnöke, én *Simon Lambert* osztályába jártam, majd a Szent Imre Gimnázium elvétele miatt bekövetkezett Váli úti kitérő után immáron a József Attila gimnáziumba visszakerülve *Szabó Dezső* és egy évig *Nagy Nándor* volt az osztályfőnököm. Tudatosan írtam Nagy Nándort, és nem „Náci bácsit” mert úgy tudom, nem szerette ezt a nevet. Talán mi voltunk az egyetlen osztály – érettségi 1954 – amelynek ő osztályfőnöke is volt, és nem csak tanított. Családi „folytatásként” először lányom, Gabriella, majd fiam, László járt és érettségizett immáron a „Jóskába”, és lányom az ELTE elvégzése után még egy fél évig ott is tanított.

Kezemben tartva az 1946-47. iskolai évről szóló évkönyvet, máris pontosítanom kell, hiszen ekkor már 8 osztályos általános iskola és 4 osztályos gimnázium volt a felállítás. A mi osztályunk, tehát hivatalosan „a Szent Imre Gimnázium Római Katolikus Általános Iskola” V./B osztálya volt. A gimnázium igazgatója *dr. Brisits Frigyes* volt, az általános iskoláé *dr. Horváth Richárd*. Visszaemlékezve, mi bizony Brisits Frigyest tartottuk igazgatóknak, mindaddig, amíg nem államosították az egész iskolát.

Az a két év, amit ciszterként járhattam életre szóló emlékeket adott. Csak egy pár ezek közül. Első alkalommal, amikor szülői kísérettel álltam a katedra előtt, Simon Lambert jövődöbéli osztályfőnököm búcsúzáskor kezét fogott és azt mondta, hogy „Ha valakinek köszönsz, mindig nézz a szemébe és mosolyogj” – de jó lenne ma sok ilyen emberrel találkozni!

Nem tudom, hogy hogyan csinálta, de mindig tudott – és nem csak ő – fegyelmet tartani, pedig 74-en jártunk egy osztályba. Akkor ez elfogadott volt, összesen két párhuzamos osztály volt, A és B. Ha jól emlékszem soha nem volt intő, rovó stb. de a két év alatt egyszer mert valaki hazudni osztályfőnökünknek - történetesen a katedránál – no az olyan pofont kapott, hogy rácsücsült a sarokba lévő – akkor még fa – szemetes ládára. Nem is merek belegondolni mi lenne ma, ha ezt egy pedagógus megtenné? Érdekes módon akkor se, szülő se senki nem reklamált. Hogy hogyan intézte a csibészégeket? Íme: hárman bent – hárman kint fogtuk az osztályajtó kilincset és próbáltuk mi kintről kinyitni az ajtót, hogy bemehessünk, ők bentről ellene tartani, hogy ne mehessünk be. Természetesen a kilincs egyik fele letört. Mai napig nem tudom hogy került osztályfőnökünkhöz a letört rész, de óráján megkérdezte kik csinálták? Természetesen – „kissé” izgulva – de felálltunk. „Gyertek ki a katedrához” – és ott sorba kérdezte. „Benne voltál?” A hat „Igen” után elővette a letört kilincs darabot nekünk adta, és csak annyit mondott „Két nap múlva rendben legyen” – és rendbe is volt, az ügy ezzel el is volt intézve. Hát így is lehet rendezni az ügyesbajos dolgokat. Nekünk természetrajz-földrajzot tanított. Földrajzból kint kellett felelni a katedra melletti térképnél. A felelés azzal kezdődött, hogy oda kellett adni az „Omnibusz” füzetet, amely füzetbe be kellett írunk az összes helység, folyó, hegy völgy stb. nevet, amit tanultunk. E füzetből kaptunk öt kérdést, amelyeket helyesen meg kellett válaszolni, és a térképen meg kellett mutatni a földrajzi helyet. Ha egyet nem tudtál, mehettél a helyedre és kaptál egy – mai értelmezés szerint – egyest. Ha mind az ötöt tudtad, akkor felelhettél a napi leckéből a kellő osztályzatért. Hogy milyen ember volt? Osztálykirándulás az akkori Csillebércre: le a reverendát, alatta rövidnadrág; focimeccs.

Azóta is szeretettel gondolok latin tanárunkra, *Schilling Rogérra*. Tőle is van egy mai napig emlékezetes útravaló. A kijavított dolgozatfüzeteket kiosztás után nem volt szabad azonnal kinyitni, mert „Tudjátok-e, hogy egy kutyát olyan önfegyelemre lehet nevelni, hogy az orrára helyezett kockacukrot csak egy szó: pl. eheted – elhangzása után kapja be? Hát nektek is szükségetek lesz az életben önfegyelemre!

Most mindenki pár percig ül szépen a dolgozatfüzet előtt, és amikor szólok, csak akkor nyitja ki”. Hát ez is élmény maradt mind a mai napig. Talán jellemző ennek a két esztendőnek a hatására, hogy a mai napig őrzöm a ciszter-jelvényes diáksapkámat, és azt a ciszterci jelvényt, amit „felpatentozva” hordtunk a torna-trikónkon. Szívesen átadom, ha a fiatalabb generációból netán valaki ilyesmit gyűjt.

Na és a cserkészlet! Ez az élménysorozat, a Szent Bernát farkaskölyök-kiscserkész csapatban kezdődött. A folytatás a „25-ösöknél” volt, a Boldogasszony rajban, ahol rajparancsnokunk dr. Golenszky Kandid volt. Olyan szerencsések voltunk, hogy a cserkészlet betiltása előtt még szinte utolsó pillanatban felsorakozva a gimnázium udvarán, *Sík Sándor* felavatott bennünket. Itt be is fejeződött volna a cserkész életünk, ha nem alakultunk volna át Szívtestőrökké, és nem folytattunk volna mindent – amíg lehetett – ugyanúgy, mint előtte. Már nem tudom ki volt ennek megteremtője, de mai napig hálás szívvel gondolok rá, hiszen ennek köszönhetem a Zobák-pusztai táborozást, ugyan nem sátorban, hanem a veszprémi püspökség tulajdonában lévő gazdasági épületben. A tábor vezetésében ott volt természetesen rajparancsnokunk –és egyben hittan tanárunk, dr. Golenszky Kandid, *Seidl Gábor*, *Alszászy Károly* – aki egyszer megdicsért, ami nagy megtiszteltetést jelentett – *Csenger Zalán Attila*, és természetesen őrsvezetőink, közöttük *Brückner Akos Előd* – ma már- atyával. Sajnos a mi Királyka őrünk őrsvezetője *Klatsmányi Tibor* („Kacs”) már régóta nincs közöttünk. A táborban minden ugyanúgy zajlott mintha misem változott volna, csak reggeli zászlófelvonásnál Seidl Gábor nem úgy jelentett a rajparancsnoknak, hogy „120 cserkész felsorakozott...” hanem úgy hogy „120 egyházközségi egyed felsorakozott...”. Mondanom sem kell, hogy „fegyelmélettségünk” ellenére milyen „vidám moraj” indult el első alkalommal mikor ezt meghallottuk. Volt három napos számháború is. Ekkor a raj kettéoszlott és két közeli kis, talán turista-házikóban elhelyezkedve „támadtuk egymást” mint apacs és sziú indiánok, természetesen mindkét csapatnak volt „saját költésű” indulója. A gimnázium államosításával természetesen megszűnt a Szívtestőrség is.

Dr. Golenszky Kandid az Ulászló utcai kápolnánál folytatta tevékenységét. Ottani kis lakásában hívott össze néhányunkat, sőt elvitt bennünket egy többnapos Mátrai kirándulásra és próbálta megszervezni, hogy gyűjtsünk magunk köré egy pár fiút, és folytassunk valamilyen cserkészethez hasonló tevékenységet. Sajnos ez – legalábbis nekem – nem nagyon sikerült.

Nem szeretném, ha feledésbe merülne, hogy a cserkészlet betiltásakor Dr. Golenszky Kandid parancsnok úr amit – annak érdekében, hogy mentse, ami még menthető – több dolgot megőrzésre szétosztott közöttünk. Így került hozzám egy sátor és egy kürt, amelyeket hosszú idő után adtam tovább valamelyik volt őrsvezetőnknek. Az 50 éves érettségi találkozóinkra *Friedrich Gábor* osztálytársunk elhozta a Boldogasszony Raj őrsöknént készült tablóját, amit szívesen továbbadnék a 25-ös csapatnak, ha valakit érdekelne. Sajnos nevek nincsenek a tablóképek alatt.

2000-ben a fiam kint járt Dallasban, és felkereste az ottani ciszterci központot. Látogatásáról készített egy – teljesen amatőr – videofelvételt, amit szívesen átadnék, és szívesen átadnám azt a „The University of Dallas Crusader” című 1967-es kiadványt, amelyet fiam ott kapott. Ebben volt ciszter tanáraink fényképe is benne van (*Csizmazia Placid, Egres Odo, Ferenczy Csaba*). Sajnos Simon Lambert osztályfőnökünk neve fölött nincs kép, amit nagyon sajnálok.

Hat unokám közül három cserkész. Cserkészruhában látva őket előjöttek emlékeim, amit igyekeztem továbbadni nekik. Talán ennek hatására egyik karácsonyunkra meggleptek egy cserkész inggel és öregcserkész nyakkendővel, amiket – ha alkalom nyílik rá – szívesen viselek, hiszen én sohasem léptem ki a 25-ös Szent Imre cserkészcsapatból.

Sok minden van, amiről még lehetne írni – lehetne ezt a pár sort is pontosabbá kiegészíteni – talán másnak is eszébe jutnak „a régi szép idők” és elküld egy kis emlékezőst.

Baczynski Gábor (é.: 1954)

Találkozásaim a ciszterciekkel (II.)

(*Kalandok most már hazai földön*)

Kalandos utazás után a zalaegerszegi szűrést túlélve október 22-én hajnalban a volt Horthy Miklós út 19-es ház mellékbejáratához hívtam házmesterünket és kérdeztem, hogy mit tud szüleimről. Mire ő közölte, hogy van egy-két rossz híre: „Édesapja meghalt, lakásuk a III. emelet-ről bombatalálat következtében a földszintig leomlott, bátyja orosz fog-ságban, édesanyja beteg. Ő a hűgánál van.”

Mentem át a Szabolcska Mihály utcába, ahol édesanyám boldogan fogadott, elmesélte édesapám halálát, a lakás elpusztulását, bátyám fogságát, és közben mint valami mellékes dolgot közölte, hogy beíratott a műegyetemre. Elmondta, hogy minden papírom együtt volt és már csak az erkölcsi bizonyítványomat kellett a rendőrségen megszereznie, ahol egy százados nő fogadta. Anyám előadta a kérését, mire a száza-dos nő megkérdezte, hogy miért nem a fia jött a bizonyítványért, anyám tétovázott, mire a nő megkérdezte, hogy hol van a fia? Anyám közölte, nem tudom. Akkor a nő feltette a kérdést, akkor hogy adjak magának bizonyítványt? De mondja, milyen nevet mondott? Anyám megismétel-te *Eleőd Tihamérné*. Mondja, alacsony, barna férfi a férje? Mi van ve-le? Édesanyám válaszolt: az ostrom alatt meghalt. Jöjjön vissza egy fél óra múlva –mondta a százados nő. Anyám visszament, a százados nő kezét fogott vele és azt mondta, köszönje a papírt férjének, aki pár év-vel ezelőtt a fiamat bejuttatta a Ciszterci Gimnáziumba.

Papírjaimmal elmentem az építészkar dékánjához, aki nézegette a papírjaimat, majd azt mondta, mit csináljak magával, maga vén bölény? Szénszünet van, az első félév lefutott. A mellette álló dékán helyettes azt tanácsolta, ha a kollega szénszünet végére minden rajzát leadja és a *Plank úrnál* levizsgázik, akkor fogadjuk el. Szerencsére az évfolyam-ban két négy évvel alattam járó ciszterci diák is volt. *Ferenczi Jenő* és *Gerey Gyula* (mindketten é. 1945). Az ő segítségükkel meg tudtam csi-nálni a négy épületszerkezeti, a 15 ókori építészeti, a 4 ábrázoló geo-metriai és a 20 szabadkézi rajzot.

Plank úr, aki kémiát adott elő, nézte indexemet, majd rám nézett és feladta a kérdést: Beszéljen az üvegről. (Ezek szerint mind apámat, mind az üveggel foglalkozó testvéreit jól ismerhette.)

Hogy rajzaimat elkészíthessem egy fűtött hely kellett, amit unokatestvérem *Eleőd Huba* biztosított, aki ahhoz is hozzájárult, hogy szabadidőmben az üveg-nagykereskedésben dolgozzam.

Itt az egyik legérdekesebb feladatomban, hogy a Nemzeti Bank megbízásából Romániából két vagon sót hozzunk át, nyers kristály fejében. Közben sikerült egy lakást szerezni, ahol bérlőtársunk osztálytársam Makk Feri volt és a kivitelezésben *Warga Laci* (é.1927) segített.

1947 nyarán érkezett haza *Tihamér bátyám*, aránylag jó állapotban, de tele vízzel.

1948-ban államosították az üveg-nagykereskedést, és mint ott dolgozót az Állami Áruházak RT. átvett a Duna Állami Áruház üvegosztályának vezetésére. (A Duna Állami Áruház eredetileg Nagykovácsi Milenkó áruháza volt, majd a Duna Áruházból később Úttörő Áruház lett.)

Az áruházban tíz órás munkaidő volt, amiből két órát nem kellett bent lenni. Ez tette lehetővé, hogy a rajzórakon, a mintázáson jelen legyek és a statika órán muszáj volt ott lenni, mert mindig katalógust tartottak. Sajnos más órára nem volt időm bejárni. A kollégáim megmutatták a rajzfeladatokat, amiket éjszakánként megcsináltam. Az áruházba egyik délután -miután üvegvásár volt- bejött *Csányi professzor* úr feleségével, aki az építészeknek művészettörténetet adott előp. Én fogadtam őket és megkérdeztem:

Mit parancsol a professzor úr? Mire felesége megkérdezte, hogy honnan tudom, hogy férje professzor? Jelentettem, hogy harmadéves építészhallgató vagyok, mire Csányi rám nézett és azt kérdezte, hogy maga engem hallgat? – Kollégáim mesélték, hogy másnap az órán kijelentette, hogy tegnap egy kollégájuk az áruházban be akarta csapni. –Év végén a vizsgán mikor kimentem akkor a hallgatóság kiabálni kezdett, hogy ő volt az, aki a professzor urat az üvegvásáron becsapta. Csányi rámszólt, adja ide a jegyzetét, adja ide az indexét. Majd nem szólt hozzám, beírta az indexembe hogy jeles, átadta és azt mondta: Köszönöm fiam.

Az ábrázoló zárthelyinél egyik alkalommal nagy segítségemre volt *Harmos Zoltán* (é.1943).

Az egyetemre járás, üveg-nagykereskedésben való dolgozás, új lakás építése mellett 1947-ben megnyertem a Műegyetem tenisz bajnokságát.

1948-ban az üvegosztályról az Állami Áruház áthelyezett a műszaki osztályra, mivel az ottani két vezetőt letartóztatták. Rajtam kívül új

vezetője lett az osztálynak *Biró Dezső* személyében (*Rákosi Mátyás* egyik öccse). Több hónapig dolgoztunk együtt, majd egyik nap feltörték íróasztalomat és ezek után felmondták munkámat. Bepereltem az áruházat és másodfokon bár *Biró Dezső* igyekezett ellenem vallani, a vezető bíró fölött lógó *Rákosi* kép alatt, mégis megnyertem a peremet. 1949-ben diplomáztam. Kisebb szakértéseket végeztem *Brennbergbányán*, *Gyöngyösön*, *Egerben*, ahol még *Hegyi Kapisztrán* volt az igazgató és vacsora meghívásnál *Endrédy Vendel* apátúr mellé ültettek, mint vendéget. Ő végigkérdezett minden ismerőst, közte osztálytársaimat, mivel két éven keresztül matematika tanárunk volt. Én is megkérdeztem, mit szól *Horváth Richárd* működéséről. Mire ő azt mondta: Fiam én biztos vagyok benne, hogy *Richárd* jót akar.

1950-ben egy volt katonatársam segítségével bejutottam a *Mész-Cement Beruházó Vállalathoz*, ahol a műszaki osztályon véletlenül két ciszterci fogadott, *Makk Laci és Schmidt Frici* (1940). Itt főleg cementgyárakkal foglalkoztam, majd ez a műszaki osztály átkerült az Ipartervbe (egyik ki nem mondott indok az volt, hogy az Ipartervnek *Makk Lacira* és rám szüksége volt a teniszcsapatba). A belpátfalvi cementgyárban majd *Beremenden* dolgoztam, *Tatabányán* és *Hejőcsabán* terveztem épületeket. 1953-ban átmentem az *Élelmiszeripari Tervező Intézetbe*.

Itt is voltak ciszterciek: *Zwipp Gyurka* (é.1943), *Rupp Gyurka* (é.1947). Itt a *Szerencsi Csokoládé Gyárban*, *Egri Dohánygyárban* dolgoztam valamint *Égerbegy* melletti *Szabadság-barlang* turistaházát terveztem.

Az *ÉLITI* idejében ismerkedtem meg a *Dohánybevéltő* vezérigazgatójával, *Csillagnéval*, aki szintén *Rákosi* testvére volt. (*Szerk. megj.: Rákosi-testvérek 12-en voltak, hat lány, hat fiú*). Körülbelül ugyanezen időben az *Orlay utcai lakásunk* alá költözött *Dr. Szántó Rezső*, aki *Szamuely Tibor* testvére.

1956-ban az *ÉLITI*-nél a forradalmi bizottság tagja voltam, de itt semmiféle atrocitás nem történt. Részt vettem a *XI. kerület 56-os* romjainak újjáépítésében, és ezért több vizsgálat indult ellenem, de mivel minden elszámolásomat a régi *Möller könyvek* utasítása szerint készítettem, gazdaságilag belém kötni nem tudtak. Mégis 1958-ban internáltak.

Amiről már csak a Tökölön eltöltött egy hónap után kaptam írást, mely szerint az internálásom oka, hogy a II. világháborúban több kitüntetésem volt, továbbá a Munkás Tanács vezető tagja voltam és feltehető, hogy sokat kerestem.

A Tolnai Lajos utcai fogdából vittek át éjszaka rabszállító kocsin sokadmagammal Tökölre, ott éjjel kettő körül már hosszú sor kígyózott a befogadó épület felé. Miután az épületből sokszor ordítást lehetett hallani, tudtuk, hogy aki oda belép, azt megverik. A sor mellett egy igen jóképű magyaros arcú főtörzsőrmester sétált, akit megszólítottam, hogy a befogadóban engem is meg fognak verni? Jelenleg alhadnagy vagyok és egy tervező intézet osztályvezetője. Mire ő: Az ellenforradalomban többször megsebesült három ember fogadja a belépőket. Erre én jeleztem, háromszor sebesültem meg a II. világháborúban. Mire ő: Az más volt. Én: Ott is dőltek a házak, itt is dőltek a házak!

Körülbelül másfél óra múlva kerültem a befogadóhoz, és amikor beléptem, a három férfi nekem ugrott, mire a sarokban álló törzsőrmester megszólalt: A zászlós urat ne bántsátok! Nem alhadnagyot mondott.

Később kiderült, hogy magas rangú ávós tiszt lehetett, mivel a három emeletes épület parancsnoka volt, két beosztottja rendőr százados. Életem egyik legszörnyűbb egy hónapja következett. 350-ed magammal egy szinten voltunk elhelyezve, és amikor a hónap végén szétosztottak bennünket derült ki, hogy a 350 közül csak 11-nek volt érettségije. *Nemes Tivadar* tanárunk szavaival élve „to nihil” volt az emberek szellemi képessége.

Egy hónap múlva lekerültem az őrizeteselek építővezetőjének, és amikor jelentkeztem a civil vállalat vezetőjénél, aki rám nézett sokáig, majd megszólalt: Ákos, te vagy?! *Kurucz Pali* volt a vezető (é.1936). Óriás szerencsém volt ezzel, mivel rettentő óvatosan ugyan, de mindenre tudtam kifelé üzeni és üzeneteket kapni kintről. Palinak is jó volt tudni, hogy a bentiek közül olyan vezetője van, akiben megbízhat. Érdekes építményeket csináltunk: három óriási szennyvíztisztító tartályt, amelyek feneke 8 méter mélyen volt a Duna szintje alatt, így néha 15 szivattyúval kellett dolgoznunk, hogy a vízbetörésektől bizonyos mértékig biztosítsunk munkalehetőséget. Itt értem el egy alkalommal egy olyan víz alatti betonozási folyamatot, amely úgy ment, mint egy legkötőbb óraszerkezet. Semmi fegyelmező eszközöm nem volt, miután

internált társaim naponta hallhatták a táborparancsnok őrnagy szavait felém, hogy maga nem mérnök, hanem a legutolsó internált. Mégis sikerült a munkákat jó minőségben elvégezni. Mi építettük azt a víztornyot, amit ma is jól lehet Tökölön látni. Fél év múlva szabadultam – véletlenül.

Még egy évig az ÉLITI-nél voltam leminősítve, majd fegyelmi úton elbocsátva. Ezután kisebb vállalatoknál dolgoztam a Pest megyei Üzemélelmezési Vállalatnál kb. 200 konyhát terveztem át önkiszolgálóvá. Közben dolgoztam az egyik ÉPFU-nál és a Vízkutató Vállalatnál. 1936-ban kerültem a FŐBER-hez, itt a Víziváros I. és II. kerületi OTP öröklakás programját csináltam, majd az Őrs-vezér téri lakótelep beruházását. 1969-ben az Összefogás Mgtsz-hez mentem át, ahol később kiderült, hogy az elnök *Tóth József* valaha ciszterci, diák volt. Egy nagyjából 200 fős építőipari vállalkozást szerveztem meg, ahol a tervezéstől kezdve beruházással és kivitelezéssel is foglalkoztunk.

A hetvenes évek elején Pannonhalmán voltam kirándulni és meglátogattam Endrédy Vendel apát urat, akinek ajtajára ki volt írva, hogy ne nagyon beszéljünk és 3 percnél tovább ne maradjunk.

Beléptem szobájába, fölállt és mondta: Ákos fiam hogy vagy? S közben éreztem, hogy rettenetes gyorsasággal koncentrálni majd elkezdte osztálytársaimat felsorolni, és kérdezni, hogy hogy' vannak, mi van velük. De nemcsak velük, hanem tudta a családi összetartozásukat is; természetesen a 3 percnél jóval több mint fél óra lett. Hihetetlen volt érzékelni memóriáját, meg is kérdeztem hogy hogy' emlékezhet mindenkire. Mire azt felelte, hogy az Andrássy út 60 legkisebb lukában, ahol másfél évet töltöttem, volt időm memorizálni az összes osztály névsorát, akiket az életben tanítottam...

1983-ban mentem nyugdíjba. 1999-ben arany diplomát kaptam.

Hogyan tovább?

1961-ben született Ákos fiam, aki szintén építész. 20 évvel ezelőtt kérdezték őt, hogy ő az Eleőd Ákos építész fia?

Ma engem kérdeznek, hogy a szoborparkot tervező vagy a millenáris park Álmodók Álmodói világhíres kiállítás rendezőjének én vagyok-e az apja? Három gyermeke van.

Eleőd Ákos (+2008)

Emlékképek Endrédy apátúrról

. . . Vendel apátúr 1947 februárjában pécsi látogatásakor bejött ellenőrizni Horváth Adolf tanár úr ásványtan-földtan órájára. Az ásványok világa mindig érdekelt, tehát jól eligazodtam a tananyagban, és ezt Horváth tanár úr pontosan tudta; felhívott hát felelni. Arra már nem emlékszem, hogy miről kellett beszámolnom, talán éppen azért, mert nem voltam „gondban”.

Igen ám, de az apátúr is tett fel kettősen hazai kérdést: fizika volt a szakja, másrészt Zirc Veszprém megyében van, a bauxit hazájában. A kérdés az volt, hogy 1 tonna bauxitból milyen súlymennyiségű fém-alumínium nyerhető ki?

Horváth tanár úr megkísérelt megmenteni azzal, hogy erre nem kell tudnunk válaszolni, mert ez a kémia hatásköre, azt pedig még nem tanuljuk. Az apátúr viszont arra volt kíváncsi, hogy tudunk-e logikusan eligazodni a kérdésben. Ezt meg is mondta, leintve a tanár urat, engem pedig kihívott a táblához. Úgy kísérelt meg rávezetni a megoldásra, hogy felíratta a bauxit vegyi képletét, majd ebből kellett volna az atommennyiségek arányában a termelési kalkulációt elvégeznem.

A megoldás nem akaródzott megjelenni, de furcsa módon a *nagyúr előtt állva* nem éreztem semmi zavart. Akkor még nem tudtam volna ennek a jelenségnek magyarázatát adni, de az a kép maradt meg az emlékezetembe, mintha a tanár úr nagyobb zavarban lenne, amikor a megsegítesemre jön. Kettesben próbáltunk meg tehát valamit a vegyületben jelenlévő atomok arányából kihozni. Volt is eredményünk, de ekkor hallatlan szemtelenségre és merészségre ragadtattam magam. Még ma is csak azt a magyarázatát tudom adni hallatlan modortalanságomnak, hogy erre maga az apátúr bízottatott valamilyen láthatatlan kisugárzással. Közbebotyogtam ugyanis a nagyok szakmai párbeszédébe, miszerint ez az eredmény nem lesz így jó, mert az egy tonna bauxitban hármasával szereplő oxigén atomok, gázzal lévén szó, mégiscsak jóval kisebb súlyt képviselnek összességükben, mint a kettesével jelenlévő alumínium atomok. Dicséretet kaptam letolás helyett és a nap

hőse lettem. Ez a történet annyira jelentéktelen, hogy nem is illene ide, és már magam sem emlékeznék a „kalandra”, ha nem lett volna folytatása, és ha nem Endrédy Vendel zirci apát lett volna a tárgyaló partnerem...

Ugyanazon év nyarán a 47. sz. Szent László cserkészcsapat Bakonybél mellett a Gerence patak mellett táborozott. Úgy tudom, hogy az ottani erdő akkor még a ciszterci rend birtoka volt, tehát az apátúr már csak ezért is, egy szép napon meglátogatta táborainkat. A falutól távolabb levő nagyok-táborába gyalogosan érkezett kíséretével, egykori pécsi diákok most már zirci novíciusokkal, déltájban, -éppen ebédosztáskor. Az egyes őrsök külön-külön ültek a sátrak előtt, és az apátúr minden csoporthoz odament, mindenkire volt néhány szava. Odalép tehát a Daru-őrs sátrához is, és elsőként engem szólít meg; megkérdezi, hogy most már pontosan ki tudom-e számítani az alumínium hozadékot, és nem lenne-e kedvem Ajkán személyesen is ellenőrizni a bauxit-kezelést, alumínium kohászatot? Feltéve, ha sikerül elintéznie ezekben az üzemekben, hogy barátait (a pécsi diákcsoportot) vagy annak egy részét fogadják. Meglepetésemben majdnem lenyeltem a ... kanalamat.

Hogyan is van ez?

Endrédy apátúr fél év után emlékszik egy 15 éves kisdíákra, barátjának nevezi és egy fontos üzembe látogatási engedély megszerzését helyez kilátásba? Mindezt egy egyszerű kis iskolai kérdés kapcsán?

Még egy emléket. 1949 nyarára már ugyancsak beborult hazánk felett az égbolt, de még nem csapott le mennykőként az új alkotmány, amikor egy kisebb társaság részére lelkigyakorlat volt Zircen. Utolsó alkalommal voltunk egymás között oldott hangulatban, és - otthon. Az apátúr ezúttal is több alkalommal lejött a szállásunkra, és mint *egyenrangú* barátaival beszélgetett velünk. Fantasztikus élmény volt; most már – 17 évesen – nagyra tudtam értékelni ezt a csodálatos emberi közvetlenséget, de a „nagy szám” még váratott magára. Csak a második vagy a harmadik alkalommal szólított meg ismerősként, addig hagyta, hadd higgyem: már régen elfelejtett... ám ekkor megkérdezte, hogy két éve valóban sikerrel jártunk-e az ajkai üzemekben; mik a terveim az érettségi utáni időkre.

Endrédi Vendel apátúrral többet nem találkoztam életében, jóllehet többször is jártam Pannonhalmán. Ha ilyen alkalmakkor sejthettem volna, hogy csupán néhány méter választ el tőle, bizonyára kezem-lábam töröm, hogy tiszteletemet tehessem nála, hogy beszélhessek vele... Ki tudja? – lehet hogy ez így volt jobb...

Szemes V. Kálmán

ENDRÉDY VENDEL O.Cist.
zirci apát
1895–1939–1981

*

„Nagyon-nagyon jónak kell lennünk,
hogy egy kicsit is jók tudjunk lenni.”
(Szunyogh-Szavér Ferenc)

ELMENT HÁT A HŰSÉGES KRÓNIKÁS IS

Badál Ede Álmos O.Cist. atya, a mi öregdiák testvérünk 2009. július 5-én meghalt. Diákszövetségünk újjáalakulása óta jelentek meg népszerű cikkei a Budai FehérFeketében. Különösen emlékezetesek maradnak meg számunkra Endrédy apátúr utolsó évtizedeiről alkotott emlékiratai, melyek a modern történetírás iskolapéldái lehetnének. Egyik legképzettebb ciszterci atya volt, bár rendi gimnáziumokban nem taníthatott már, diplomája volt történelem, művészettörténet, könyvtáros és muzeológus egyetemi szakokból.

Az utolsó napokig írta finomrajzú tudósításait a ciszterci múltról; a Rend leghűségesebb krónikása volt. A megénekelt legendák sorába 86 évesen állt be. Távozását megrendült lélekkel fogadtuk el azzal, hogy íme, egyre kevesebben leszünk.

A zirci temető ciszterci sírkertjébe temették el július 17-én.

* * *

A Ciszterci Diákszövetség Budai Osztályának időszakosan megjelenő tájékoztatójából, a BUDAI FEHÉRFEKETÉBŐL évekre visszamenően is rendelkezünk néhány visszamaradt példányszámmal.

Tagjaink kérésére és címére szívesen küldünk ezekből a példányokból, természetesen díjtalanul.

A megmaradt példányszámok tartalom szerinti feldolgozásán már munkálkodunk, ennek elkészülte után a kívánt példány, vagy esetleg cikk kiválasztása könnyebbé válhat.

Az új cikkeket – közlésre – továbbra is reménykedve várjuk.

EGY CISZTERCI GENERÁCIÓ ELVESZETT IFJÚSÁGA

Együtt a küzdelemben, együtt a megpróbáltatásban.

*1941 tavaszán a magyarországi ciszterci középiskolák Baján tartották vívóversenyüket. Törvívásban mérkőzött meg egymással a pécsieket képviselő VII. osztályos Mohay Károly és a hazaiak VIII. osztályos jelessége, Sasvári Andor. Kettejük küzdelme az utóbbi győzelmével végződött ugyan, de elkezdődött egy életen át tartó barátság és közös sors. Ennek főbb állomásait idézi fel **Mohay Károly** írása.*

„Két évvel később a Magyar Királyi Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémián találkoztunk ismét. Ő már másodéves akadémikusként fogadott engem, a karpaszományos tizedesként a karpaszományos iskola helyett Győrből ide bevonuló újoncot. *Bandit* 1944. aug. 20-án avatták akadémia elsőként hadnaggyá, és Bajára került az ottani utász zászlóaljhoz, de rögtön áthelyezték az akkor már Magyaróvár mellé Halásziiba telepített utász tart. Tisztképző Iskolához.

Én – ekkor már akadémikusként – folytattam az Akadémián tanulmányaimat, de nem sokáig, mert a szovjet támadás feltartóztatására készítendő harckocsi-akadályok (árkok) készítésére megalakuló munkás zászlóaljok századparancsnokainak osztottak be minket és különböző helyekre szállították a zászlóaljakat. Október 15-ét követően bevonultattak minket és az Akadémiát Jánosházára telepítették. Ott folytattuk tanulmányainkat, majd 1944. november 15-én hadnaggyá avattak bennünket a Kormányzó Úr korábbi parancsa alapján.

A dél-baranyai szovjet betörés miatt a riadóztatott Akadémiából alakult tiszti és akadémikusi zászlóaljat a Tihanyi-félsziget védelmére vetették be, amíg sikerült megfelelően felszerelt alakulattal leváltani minket és visszakerülhettünk Jánosházára.

Szíven ütöttek bennünket az Akadémiáról való áthelyezésünkkor, búcsúztatásunk alkalmával, a végtelenül emberséges és bátor parancsnokunk szavai, aki szerint „most nem az a kötelességünk (az avatási jelmondatunk szerint: ”A Hazáért mindhalálíg”), hogy gyorsan hősi

halált haljunk, hanem, hogy ezt a már nyilvánvalóan elvesztett háborút túlélve, az új Magyarország építésében vegyünk részt.

Ezt követően az egész műszaki évfolyamot a Dessau-Rosslau-i német műszaki táborba vezényelték, ahol három hónapig ismerkedtünk a német hadsereg utász anyagaival.

A tanfolyam végén a különböző alakulatokhoz vezényeltek minket, így én a Regensburgban lévő „Budai alezredes” utász zászlóaljához kerültem, ahol nagy örömömre *Sasvári Bandi* századparancsnoksága alatt az egyik szakasz parancsnoka lettem. Itt főleg őrszolgálatot láttunk el – némi kiképzés mellett – és az amerikai csapatok közeledtével a városból kivonulva, átkeltünk a Dunán Donaustaufba (amely kisváros a német pogány istenek Walhallájáról híres) és itt estünk amerikai fogságba.

A Bad Kreuznach melletti nagy fogolytáborba szállítottak bennünket, ahol Bandival együtt bőven volt részünk megpróbáltatásokban. A tábor egy domboldalon terült el, több tízezer magyar és német katona fedél nélkül töltötte a heteket az április végi, május elejei hideg, egyáltalán nem tavaszi időben, többször bőrig ázva, gyér koszt mellett, jóllehet – mint azt nemrég egy amerikai folyóiratban olvastam – *Eisenhowernek* Marseille-ben hatalmas készletek álltak rendelkezésére.

Több hét elteltével vasúton szállítottak bennünket *Romilly-sur-Seine*-be, Franciaországba, egy repülőtéren létesített fogolytáborba. Itt étkezésünk már normálisnak volt mondható a mennyisége kivételével, így 80-ról 48 kilóra fogytam. Bandi valamivel jobban bírta a nélkülözést és segítségével angolul kezdtem tanulni. Itt talákoztam két volt pécsi ciszterdiák hadapróddal, *Ott Marcival* és *Arató Lacival*. A találkozás öröme feledtette rövid időre sanyarú sorsunkat.

Nem sokára újra költöztünk. Most már visszafelé, *Maill-le-Campba* vittek, ahol elhelyezésünk nem sokban különbözött az előzőtől, de táborról az a hír járta, hogy innen visznek haza. A hír igaz volt, de a hazaszállítás késett, mert az első szállítmányok nem álltak meg Magyarországon, hanem egyenesen gördültek tovább a Szovjetunióba. Így az amerikaiak csak akkor hoztak vissza bennünket – 11 hónap hadifogságot követően – amikor garanciát kaptak, hogy Magyarországra kerülünk. 1946 márciusában a komáromi erődben fejeződött be hadifogságunk.

Pécsett megtaláltam öcsémet, aki dániai levante (jórészt) gyalogtúrása és angol hadifogság után már hazatért, majd utána Budapesten találkoztam újra Bandival, mindketten a Műegyetem általános mérnöki karára iratkoztunk be.

1948 pünkösdi hétfőjén hajnalban lakásom előtt az Eszék utcában megállt egy nagy fekete autó. Négy civil ruhás nyomozó dübörgött fel a lépcsőn és házkutatás címén felforgatták a szobámat, összegyűjtöttek egy csomó papírt és az *Andrássy út 60-ba* vittek. Nyomorult pincebeli fogdahelyiségben töltöttem egyedül a napot, lázasan kavargó agyamban a kérdéssel, mi az oka letartóztatásomnak.

Az egy napos „érlelés” után másnap éjjel vittek fel kihallgatásra, ahol kihallgatóm megkérdezte, tudom-e miért vagyok itt. Nemleges válaszomra neveket kezdett felsorolni, akik közül akiket ismertem, azok mind a Bolyait végzett hadnagyok voltak. Ekkor kezdtem sejteni, hogy valamilyen katonai ügy kreálása a cél. Végül aláírtam egy jegyzőkönyvet, amelyben az ismeretségeket bevallottam, de semmi egyéb-ről nem tudtam.

Később derült ki, hogy Bandit is letartóztatták s ő is ugyanezt élte végig, és ugyanilyen jegyzőkönyvet írtattak vele is alá. Ezután kerültünk sokadmagunkkal egy közös nagy cellába, ahol még egy paraszt néni is velünk egy cellában volt. Egy idő után átvittek a *Markó utcai* ügyészségre, vádemelési javaslattal mindnyájunkat, de itt megint külön-külön cellákba kerültünk. Miután a jegyzőkönyv szerinti vallomásunkat fenn-tartottuk, az ügyészség szabadlábra helyezett (volna) minket, ha az át-adási papírjainkon nem szerepelt volna a „szabadlábra helyezés esetén vissza az ÁVO-ra” előjegyzés. (ÁVO = Államvédelmi Osztály)

Visszavittek, majd átvittek a „Jergli”-be (Mosonyi u. kapitányság), ahol megkaptuk a 6 hónapra szóló internálási véghatározatot, ahol leg-többünk-nél az a szöveg szerepelt, hogy idegen hatalmak javára végzett kémtevékenységről tudtunk, de nem tettünk eleget feljelentési kötele-zettsé-günknek, ezért internálásunk indokolt. (Ezután háromszor vagy négyszer még megkaptuk a további hat hónapra szóló „beljebbet” (újabb 6 óra szóló véghatározatot), de a későbbiekben ilyen dolgok-

kal már nem bíbelődtek az eltöltött öt és fél év alatt, amely időszakban három ilyen tábor „ismertünk” meg.

A „Buda-Déli Internálótábor” (a régi Károly, ma Petőfi laktanya) megismerését a harmadik bolyais társunkkal (*Böszörményi Nagy Géza* későbbiekben filmrendezővel) mindjárt a fogdával kezdtük, ahol fél évig sem látogatót nem fogadhattunk, sem csomagot nem kaphattunk. Bandi nem került ide, mert egy ismerőse a parancsnok szobájában a „Fogdába” feliratú iratkosárból az ő legfelül látható végzését átrakta az „Ezredbe” feliratúba, így ő ezt megúsza. Mint később értesültünk róla *Recsken*, egy általunk „Makaróni”-nak nevezett ÁVO-s tisztől, mi egy „Kopjás” szervezet tagjai lettünk volna. (Vö.: *Berkesi* – volt ÁVH-s tiszt – „Sellő a pecsétgyűrűn” könyvét.)

És – mint később ez is kiderült – azért, mert egy negyedik bolyais társunk (akit a szovjet hadbírótság 10 évre ítelt, *Baden bei Wien*-ben) noteszében mindhármunk neve szerepelt, mellé írva: „megbízható”! Ő 8 évet töltött a Gulágban!

Fél év után felkerültünk mi is az „ezred”-hez, ahol már mi is látogathatók voltunk és csomagot kaphattunk. Nem sok idő elteltével az egész „Központi Internáló Tábor”-t áthelyezték *Kistarcsára*, ahol ugyanilyen kedvezményekkel éltünk és itt legtöbbször dolgoztunk. Bandi a játéközemben lett raktáros, én pedig a kialakított építési irodán mérnöki munkát végeztem. (Az életem első műszaki terve szerint a női ezred épületének tetejére tervezett vasbeton Víztorony – ha igaz – ma is áll.)

Ez a fényűző élet hamar megszűnt. Egy reggel a tábor ÁVH-s (ekkor már ÁVH = Államvédelni Hatóság) egyenruhások – tüzelésre kész fegyverekkel – vették körül, és majdhogy foglyul ejtve a „szürke” rendőröket, átvették azoktól a tábor. A munkák megszűntek, az ablakokat lemeszelték, a legszigorúbb bánásmódot érvényesítették.

A lelki és fizikai terror 1950 őszen csúcsosodott ki, amikor „szabadulások” kezdődtek. Ezzel az üreggyel kellett a szűrőnek nevezett épületbe mennünk csoportokban, ahol az ávosok (továbbra is így neveztük őket) üvöltözése mellett le kellett vetkőznünk, és a kiosztott kincstári ruhákat felvennünk, amelyek ráfestett piros csíkokkal jelezték, hogy szabadulás helyett még rosszabb helyzetű rabokká váltunk, akiket teherautókra rakva a vasútállomásra vittek és vagonokba raktak.

A vonat indulásakor attól féltünk, hogy a Szovjetunióba visznek bennünket, csak akkor nyugodtunk meg kissé, amikor a köztünk lévő vasutasok a tehervagonok résein kukucskálva észrevették, hogy Hatvan után már nem keletre, hanem északra megyünk. Így érkeztünk *Recsk-Parád* állomásra, ahol kiraktak bennünket.

Életünk második kegyetlen szakasza kezdődött, az eddig eltöltött két és fél év után. A szovjet mintára saját magunk által létesített magyar Gulagban csaknem három évig szenvedtünk, éhezve, fázva, embertelen körülmények között dolgozva, az ugyancsak általunk megnyitott kőbányában, és a működtetéséhez szükséges létesítmények építésénél.

Sztálin halálát követően *Nagy Imre* miniszterelnök szüntette meg rendeletileg az internáló táborokat. A vonakodva, elhúzódóan történő elbocsátásunkat megelőzően pár hónapig feljavították az ételmezést, nyilvánvalóan azért, hogy ne legyünk olyan nagyon leromlott állapotban a szabaduláskor, mint amilyen állapotba kerültünk a három év során.

Bandi 1953 augusztusában, jómagam szeptember 18-án szabadultam, az utolsó csoporttal, 18 – 20-ad magammal, köztük a most 96 éves (*a költő azóta meghalt – a szerk.*) *Faludi György* költő, íróval. Gyurka „Pokolbéli víg napjaim” című könyve volt az, amelyik először ismertette a világgal a mi magyar Gulágunkat. Szabadulás előtt aláírat- tak velünk egy kötelezvényt, amelyben köteleztük magunkat, hogy internálásunk körülményeiről és a történekről senkinek nem beszélünk, mert az államtitkot képez, ellenkező esetben 10 évig terjedhető börtönnel leszünk büntethetők.

Bandi – a még hatalma teljében lévő *Nagy Imre* idején – vissza tudott iratkozni a Műegyetem nappali tagozatára, majd azt elvégezve az TERV-hez került, ahol nyugdíjazásáig dolgozott (munkája utolsó szakaszában mint az UVATERV algériai rezidense).”

(*Mohay Károly é. Pécs, 1942*)

„EMLÉKEZZETEK ÉS EMLÉKEZTESSETEK !”

Egri Fehér/Feketéből vettük át:

Egri ciszterci diákok voltak ...

DR. FERENCZY KÁROLY (1901–1972)

Dr. Ferenczy Károly egyetemi magántanár, a magyar fogászati röntgenológia tudományának magas szintű művelője, egyetemi oktatója 1901. október 14.-én született Szegeden. Édesapját, *Pauer Károlyt* még születése előtt öt hónappal elvesztette. Megözvegyült édesanyja, *Aigner Aranka* feleségül ment *Ferenczy Zoltánhoz*, aki Füzesabonyban volt gyógyszerész. Károlyt 10 éves korában nevelőapja örökbe fogadta és nevére vette. Középiskoláját 1911–1919 között a Ciszterci Rend Egri Főgimnáziumában végezte, ahol *Rajeczky Benjamin* és *Tobákos Kilit* is osztálytársai voltak. (Ennek az osztálynak szerencsére megmaradt az érettségi tablója.) 1919 májusában a tanácsköztársaság rendelete szerint érettségi he-

lyett csak érdemjegy nélküli vég bizonyítványt kaptak. A proletárdiktatúra összeomlása után az elmaradt érettségi vizsgálatot az év szeptemberében tették le, melyen Ferenczy Károly jeles eredményt ért el. Tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karán folytatta, ahol általános orvosi oklevelet nyert. Mint orvostanhallgató öt éven keresztül a 2. sz. Kórbonctani Intézetében kórbonctani és kórszövet-tani kutatással is foglalkozott. Diplomáját elnyerve Budapesten az Országos Társadalombiztosítási Intézet rendelőjében helyezkedett el, és itt szervezte meg a társadalom-biztosítás keretén belül Magyarország első önálló Fogászati Röntgenosztályát és lesz annak vezető főorvosa. 1930-ban megszerzi a fogorvosi, majd 1933-ban a radiológiai szakképzettséget. 1937-ben írja meg *A fogak röntgenvizsgálata* c. kétkötetes szakkönyvét. Ennek alapján nyert a debreceni Tisza István Tudományegyetemen magántanári képesítést. Tudományos közleményei magyar és külföldi szaklapokban kaptak széles körű nyilvánosságot, a legtöbb a Fogorvosi Szemlében. Az 1955-ben megalakuló Budapesti Orvostudományi Egyetem (BOTE) önálló Fogorvostudományi Karára is meghívják a fogászati röntgenológia nevű tantárgy előadójának docensi státusra. 1968-ban a szakma legmagasabb elismerésének tekinthető Árkövy-émlékéremmel tüntették ki *Fogászati röntgenológia* c. tankönyvéért, amely a felső-oktatásban rendkívülinek számító 4 postumos kiadást megérve még ma is a hallgatóknak előírt tankönyve maradt. Több mint húsz esztendő rendelőintézeti és huszonnégy év klinikai munkásságának eredményeként szilárd alapokra

helyezte a magyar felsőoktatásnak ezt a keskeny szegmensét. 38 közleménye és 13 könyv ill. könyvrészlete jelent meg.

Ferenczy Károly a diktatúra legnehezebb éveiben is hívő katolikusként, Ferences Harmadik rend tagjaként vállalta a mellőzést: egyetemi docensi statusból nem engedték feljebb kerülni, és a jogosan kérvényezett tudományos fokozatot (kandidatúra v. tudományok doktora) megtagadták tőle.

1972-ben halt meg Budapesten. Emlékét őrzi 2008 novemberében egykori otthonának, a budapesti Kossuth Lajos utcai ház falán elhelyezett márványtábla.

(Dékányné dr. Ferenczy Judit közlése alapján.)

ÉVFORDULÓK

(Az ember felsőbbrendűségét a teremtett élőlények között azzal is lehet bizonygatni, hogy az állatok mindig ugyanúgy cselekszenek, például a galamb mindig ugyanolyan fészket rak. Az ember nem. Mindig mást, jobbat akar. És teszi is.)

1969. július 20-án az emberiség elérte tevékenységének csúcsát: két ember szállt le a Hold felszínére. Elérni már előbb elérték, rakétákkal bele lóttek. De most ezen a napon emberek érkeztek oda, és teljesítményük nagyságát az jelzi, hogy onnan *vissza* is tudtak jönni.

Évezredes álmok teljesültek? Ez kevés. Az álmok mellé olyan nemes értékek kellettek mint lemondás a tanuláshoz, az ösztönök elé a gondolatot, a tudást helyezni, azután olyan törvényeket hozni, amelyek segítik az egyén érvényesülését. Egyre fejlődő technika kellett, ahol a hadi célokból ki lehetett hasítani pénzt az emberiség boldogulására, önzetlenül. Mert mire jó a Holdra-szállás? Van ott olaj? Nincs, csak kő. És nem is találunk a mai promptprofit világban befektetőt, aki a semmire, a majdra adna. Rengeteg pénz kellett, és önzetlen hit az emberiségben. Amerika erre is képes, az adófizetők pénzét itt úgy látszik nem a fogolykínzó börtönökre költötték. Vagy von Braun, aki rakétáit vitte ki Amerikába. Magyar mérnökök űr-terepjárókat terveztek. Egyébként évekig százezer embertársunk dolgozott azon, hogy a két amerikai Holdra szállhasson.

É v f o r d u l ó k

800 éves a ferences rend

A ferencesek rendi szabályzatát 1209-ben hagyta jóvá *III. Ince* pápa, ennek 800 éve. Nem volt terjedelmes írás, inkább a lényeg volt a fontos: életvitelüket a testvériség, a bűnbánat, a szegénység és az alázat határozta meg.

Nálunk korán megjelentek, hazánk történetében mindenkor és mindenütt ott voltak. Mindvégig szerényen, ha kellett akár egyedül maradván hirdették az evangéliumot.

Múltunkba visszatekintve kezdjük a kultúrával: első könyvünk – már amit idáig felleltünk – az *Ehrenfeld-kódex*. A 162 lapos műbe az ismeretlen szerző megírta *Szent Ferenc* csodálatos életét, és kézzel, mert 1450 körül még nem voltak nyomdák. Igen becses könyv, mert szépséges nyelvünkön, magyarul írták, e tekintetben a legelső. (Benne van a gubbiói farkas esete, nem tudom, ismeri-e valaki közülünk, remek kis elbeszélés.)

Azután amikor az akkori világ legnagyobb katonai hatalma, a török hadsereg Magyarország felé vette az irányt, a pápától kaptunk egy ferences szerzetest, *Kapisztránói Jánost*. Harminc éves korában lépett be a rendbe, odáig doktorált jogtudós, tartományi kormányzó volt Itáliában, és most 70 évesen mint egyszerű barát ő hivatott arra, hogy felrúzza a magyarságot. Miért, nem volt más erre a munkára, csak egy aggasztán pap? Voltak ugyan főuraink, de azok közül csak egy volt a Hunyadi János, nyugattól meg messze volt a török. Kapisztránói János óriási diplomáciai múlttal rendelkezett, nagy szervezői tehetség volt, a pápa személyes megbízottja egy keresztes hadsereg létrehozására.

A nagyurak között ezzel a múlttal próbált eredményt elérni, az egyszerű magyarok között pedig tolmácsok útján, hitének erejével. Hunyadi és Kapisztránói János, nekik sikerült. Az egyikből talán legnagyobb hősrünk lett, az egyszerű barátban a mi szentünket tiszteljük.

Amikor a törökök elkezdték pusztításunkat, mindenki menekült az elfoglalt területekről. A ferencesek maradtak, sőt *Boszniaig* kiterjesztették a mindennapos papi munkát. E bátor szerzetesek tartották fenn az emberek hitét ekkor ezeken a területeken. A törökök túrték, úgy ahogy. Ma a ferencesek nemcsak a testi, de a lelki szegények vigasztalói is.

1939. szeptember 1.

Megkezdődött a II. világháború

Nehéz megemlékezés, mert sokunk lelkében még élnek az események, a valóság. Ezekkel szemben ott állnak tudatos agymosás eredményeképpen a merőben más képek. Mai szóhasználattal a csúsztatás, az elhallgatás, a hazugság.

És ezek következtében az utókor ennyit kap egy rövid mondatban a II. világháborúról: a *szövetségesek győzelme a fasizmus fölött*.

Itt már abba is hagyhatnánk, annyira reménytelen világunkban a valóság uralma. Hacsak nem fogadjuk el *Sigemicu* japán külügyminiszter summás véleményét, amit az amerikaiak vezetésével megtartott tárgyaláson mondott: „Hogy ki a háborús bűnös, azt nem a győztesek fogják megmondani.”

Emlékszik még valaki a „korridorra”? Lengyelország számára vékony földsáv biztosította a tengeri kijáratot, ezen keresztül kért egy sávot Németország, hogy szárazföldi útja legyen tengerparti területeihez, Kelet - Poroszországhoz. Ez volt az úgynevezett folyosó.

Lengyelország nem adta. A németek fegyvert rántottak. A lengyelek szövetségbe voltak az angolokkal (akkor a világ ura) és a franciákkal. Ők megtámadták a németeket, hogy biztosítsák Lengyelország határainak sérthetlenségét, még ha oly kis területről is van szó... Hat év telt el ezután. Számoljunk: 50 000 000 halott, 150 millió sebesült. És Lengyelország területi épsége? Lengyelország területének kb. egyharmadát elveszítette.

És a szövetségesek? Említettük, háború kitörésekor az angolok és a franciák a lengyelekkel, velük szemben ugyancsak szövetségben, a németek az oroszokkal. Annyira, hogy amikor a német tankok már nyugat felé dübörögtek, azt szovjet dízellel tették.

„A II. világháborút a szövetségesek győzelemmel fejezték be a fasizmus felett.” A szövetségesek? Az angol-franciáknál most már ott van az USA, a *lengyelek helyett* pedig a Szovjetunió. Mit adott még a világnak a bolsevista hatalom? A fasizmus szóhasználatot, melyből bőven van részünk napjainkban is.

Emlékeztek még egy jelvényre? Mindössze V betű volt.

(ősziferenc)

KANADÁBÓL ÉRKEZETT

Kedves Ciszterci Barátaink!

A már szokásossá vált tavaszi látogatásomról visszatérve küldöm ezt a rövid beszámolót.

Április 5-ére *Újhelyi János* társunk összehívására ismét sikerült néhányunknak találkozni. Sajnos mindig kevesebben tudunk megjelenni részben az „arany öregkor”, részben a külföldi utazások miatt. Ezért csak **öten**, *Erdélyi György*, *Józsa Gábor*, *Késmárky Márton*, *Nyáry Gál* és *Újhely János* tudott a Flamenco Hotelben megjelenni a délebédi öszszejövetelre.

Előtte elbeszélgettünk jelenlegi helyzetünkről, élményeinkről és mind a hazai, mind a külföldi körülményekről.

Meg kell említenem, hogy *Medgyessy Mihály* társunk fényképes üdvözetet küldött a jelenlevőknek. Ő sajnos elfekvő beteg, öregotthonban kell eltöltenie hátra levő életét. Visszatértemkor meglátogattam és beszámoltam a találkozóról.

Jövőre tervezzük a 85 évesek találkozóját. Ha lehet a többi, külföldön élő társunk részére is megfelelő dátummal.

Részemre, az itteni *rövidke nyárias* időjárás miatt, az utazás június első hete után már a jó idő egy részének elmulasztásával járna! Amennyiben szándékoznátok megjelenni, küldjetelek részemre e-mail-t :

kesmarky@sasktel.net címre, hogy Újhelyi társunkkal egyeztethessünk.

Addig is további jó egészséget és minden egyéb lehető jót kívánok a távolból,
ciszterci öleléssel

KÉSMÁRKY MÁRTON

135 Knowles Cres.
Regina, SK. S4S 4P3

K Ö N Y V E K

Úgy tűnik, hogy Magyarország romlása közepette a könyv, a könyvkiadás áll egyedül diadalmasan a maga helyén, egyre több, szebb és értékes könyv jelenik meg. Talán mert hogy a főszerepet náluk nem a pénz játssza, mint ahogy az évek alatt birodalommal kinövő könyvkiadó, az Alexandra pécsi tulajdonosa nyilatkozta, hanem az írás megbecsülése, a könyv szeretete, az olvasó ember iránti tisztelet.

Az évente megjelenő 1200 fajta kiadványból a mi tájékoztatónkba csak egy-két könyvről tehetünk említést, olyanokról, amelyek múltunkhoz állnak közel, vagy amelyiket amúgy szívesen megvinnénk.

JAG ALMANACH

(1948-2008)

Magánkiadás. Készült a budapesti József Attila gimnázium 60. születésnapjára.

Ahogy a felelős kiadó, az iskola igazgatója előszavában mondja: „Az ünnepi percek egyik kézzelfogható terméke ez az almanach. A teljesség igénye nélkül diákok, tanárok fényképeit, írásait gyűjtöttük össze. Ők azok, akikre az alma mater büszkén emlékezik. Ők azok, akik meghatározzák a <Jóska> elmúlt 60 évét.”

Különleges kiadvány: valójában érettségi tablóból áll, a tablók száma megközelíti a négyszázat, köztük próza: nívós emlékezések, majd tanári névsorok összesen 414 oldalon, az érettségi tablók formátumában, tehát A/4-es méretnél nagyobb alakban. Az alkotók sziszifuszi munkát végeztek, maguk is megjegyzik, képtelenség volt minden anyagot összegyűjteni. Így például az elején néhány évig nem volt tabló (még ballagást sem tartottak), ezt pótlendő az érettségi képek helyett a szerkesztők a ciszterci gimnáziumi alsó tagozatos osztályképeit szerepeltetik, hogy minden idejárt diák, aki a József Attila gimnáziumban érettségizett, szerepeljen az Almanachban. Így Diákszövetségünk 1948 után érettségizett tagjai az Almanachban összegyűjtött valamelyik tablón találhatóak meg. (*A könyv a gimnázium Fehérvári úti portáján kapható, ára 5000 forint*)

APA ÉS FIA *A munkatáboroktól a tündérvilágig*

Dr. Csorba Emánuel, Dr. Csorba Emánuel (é. 1945)

NAP Kiadó, 2009, 450 p.

A szerző nem ismeretlen olvasóink előtt, több alkalommal közöltük érdekes, veszélyes kalandjait a világ különböző tájairól. A két generáció családtörténete végig izgalmas történet, de egyúttal a 20. századi magyar történelem tragikus és felemelő története is.

Mert úgy is mondhatjuk, hogy elindul Magyarországról az abszolút osztályidegen mérnök kitelepített atyai háttérrel súlyosbítva a damaszki egyetem tanszékvezető katedrájág, majd tovább menve az ENSZ megbízásából világszerte öregbíti a magyar mérnök alkotó tehetségét. Azt hiszem, sokunk fantáziáját megindítja, ha – könyvéből idézve – egy kis felsorolást adok: (feleségével) „voltunk együtt Görögországban, Sziciliában, Norvégiában, Svédországban, Dániában, Spanyolországban, Portugáliában, Thaiföldön, Hongkongban, Kínában.” „Én sokat jártam Afrikában (Uganda, Ruanda, Burundi, Namíbia, Kenya, Tanzánia, Guinea, Elefántcsontpart, Madagaszkár), Indonézia, Malajzia, Fülöp-szigetek, India, Pakisztán, Irak, Irán, Izrael, Törökország, Szovjetunió, Finnország, Nagy-Britannia, USA, Panama, Venezuela, Brazília, Argentína, Chile, Mexikó, Peru, Nicaragua, Costa Rica, Ausztrália, Új-Zéland – biztosan még sokat kifelejtettem.”

A felsorolás munkahelyeket jelent. Napi munkát. Tálalva mindez sok fényképpel és kivételes írásművészettel megáldva.

Különös hangulatot hordoz magával a könyvnek az a része, amely édesapjának napló-részleteit tartalmazza. Ifjúkorunk Magyarországról beszél az atyai napló, mesevilágról, tele csodákkal, amely úgy tűnt el hirtelen és örökre, hogy közben ott kellett állnunk, ott kellett részt vennünk a nemzet pusztulásában. Amit a kitelepítettek megértek a munkatáborban, abban részesültünk mi is, csak *kívülről*.

A jövő társadalomkutatói e könyvben gazdag forrásanyagot találhatnak. Mint diáktársai csöndes büszkeséggel örvendtünk annak, hogy Sólyom László, Magyarország államfője a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével tüntette ki ifjabb *dr. Csorba Manót*.

* * *

HÍREK, LEVELEK, TÁJÉKOZTATÓK

Császár Ákos egyetemi tanár matematikus kapta a 2009. évi Akadémia Aranyérmét, a kitüntetést Pálinkás József adta át. Egykori diáktársunknak (é.1942) ezúton is valamennyi diáktársunk nevében nagy szeretettel és töretlen büszkeséggel gratulálunk

Meghatottan mondunk köszönetet a *Gresits* családnak ahhoz a ragaszkodáshoz, mellyel Diák-szövetségünket nyilvánosan is megtisztelték. A családfő elhunytakor a Magyar Nemzetben megjelent gyászjelentésben arra kérték a gyászolókat, hogy virágok he-

lyett azok értékét küldjék el Szövetségünknek. Ez megtörtént, számlánkra 50 000 forint érkezett.

Az érdi ciszterci

apácamonostorban május 16-án *Magyary Assumpta* nővér hálatelt szívvel emlékezett vissza az elmúlt **100 évre**, amellyel az isteni gondviselés megajándékozta. Örömmel köszöntjük és imádságos, boldog további éveket kívánunk neki!

Barlay Ödön Szabolcs dr. május 24-én tartotta a budai Szent Imre templomban vasmiséjét.

Kerekes Károly apátúr versesköte, az *Érdemes volt* a Szent István Társulat kiadásában már megjelent. Távozásának fájdalmas emléke bennünk ég, de ez a kötet örökség, üzenet számunkra.

Budapest egyik legnagyobb építkezésén állnak a falak, a hajdan volt *BEAC* pálya egész területén fenyegetően állnak a szürke betonmonstrumok. Befejezése előtt a XI. kerület új központja. *Ki emlékszik már az egykori torna ünnepélyekre?* Ezek nélkül nem volt év vége. Ma már talán csak a távolság megszépítette tornagya-

korlatok fülbemászó, de nem valami bonyolult dallama maradt meg bennünk.

Mintha annak a példáját látnánk, amely szerint ahol sok a pénz, az nem marad meg egyhelyben. De miért kell nekik éppen a mi *BEAC* pályánk?

* *

Jelentéstani tájékoztató iskolásoknak (vagy talán ifjabb olvasóinknak?):

BEAC = Budapesti Egyetemi Atlétikai Club
BEAC pálya = SKÁLA áruház
SKÁLA = új külf. telektulajdonosok,

t o v á b b á:

román = oláh

szlovák = tót

szerb = rác

német = sváb, cipszer, szász

roma = cigány

Vajdaság = Bácska

stb.

(az első oszlop néhány évtizedes, a második több száz éves)

Júniusi klubdélutánunkon

Agonás Péter (é. 1955) diáktársunk remek zongora-muzsikával teremtett hangulatot vidám együttlétünknek. Képünkön a művészként is kitűnő *A. Peti* lát-

ható, a felvétel *Dékány Csaba* munkája.

Hazánkban a közerkölcs züllöttségét naponta tapasztalhatjuk. Van féltetni valónk közvetlen környezetünkben, a családban is. Ismerősi körben mesélték, hogy amikor szóba került az iskolai trágár beszéd, az unoka visszakérdezett: Miért? Mindenki így beszél. (Az a bizonyos felszólítás a mondatok végén, volt a téma.)

Nemzetközi szervezetek is fölfigyeltek erre, amikor idén, az iskolai életet elemezték. A trágár, obszcén beszéd a több mint húsz ország 10–15 évesekre 37%-ban jellemző, nálunk e korosztály 77 százaléka használ ocsmány szavakat. Már automatikusan. Nem lényeges? De, az. A lélek durvul el.

(Emlékeztek, 1945-ben kik beszéltek így az anyákról?)

Magas kitüntetésben részesült főapát urunk: a *Magyar Püspöki Konferencia Pro Paedagogia Christiana díjjal* jutalmazta **Zakar Ferenc Polikárp főapát** úr rendkívüli erőfeszítést és szakértelmet igénylő munkáját, mellyel az eltelt tíz év alatt rendi iskoláinkat vezette. A Jóisten áldása kísérje további munkásságát.

XVI. BENEDEK pápa

2009/2010 évekre júniustól júliusig meghirdette a *Papság Évét*.

Miért tiszteljük papjainkat? Mert az ő segítségével menetlünk új hazánk felé. Mennyi jó papot ismerünk! A többi is az, csak keveset imádkozunk értük.

Magyarországon hivatalos nyilvántartás szerint 2148 katolikus pap áll szolgálatban.

70 év Isten és az emberek szolgálatában!

Olofsson Placid atya június 21-én mutatta be rubintmiséjét templomunkban rajongó nagyszámú híveinek körében. Köszönjük a Mindenhatónak, hogy rendkívüli élete során éppen közénk vezényelte Őt, mert vezetésével sokunk került egészen közel Isten országához.

Diákszövetségünk életéből

Folytatjuk a diákszövetségi munkába újonnan bekapcsolódott tagjaink bemutatását:

Asboth András, a 25. sz. cserkészcsapat parancsnoka, aki mint a Diákszövetség választmányi tagja összekötő a régi és az új cserkészek között.

Évfordulók a cserkészvilágban:

130 éve

1879 november 1. gr. széki Teleki Pál születése

70 éve

1939. július 22 – augusztus 14. Gödöllő, Pax Ting leánycserkész világtalálkozó

20 éve

1989. január 23. **Újjáalakul a Magyar Cserkészszövetség**

Levelet kaptunk

Várfi Istvától, Diákszövetségünk É-Amerikai elnökétől az ezévi első összejevetelükről. 21-en voltak együtt, a diákmise és az ebéd után hangulatos, családi beszélgetéssel idézték fel a múltat és napjaink eseményeit.

20 éve annak, hogy dr. Rajeczky Benjamin meghalt. Nagyon sok laudáció, visszaemlékezés jelent meg azóta Béni bácsiról. (Az igazság kedvéért: diákkorunkban nemigen bácsítottuk, akkor szigorúan (makarenkói...) „tanár úr” volt, a szerető visszaemlékezés hozza szánkra a ’Béni bácsit’.)

Most, az évforduló alkalmával Pásztó városa méltó és gazdag programú emléknapot tartott a ma legismertebb ciszterci, a zenekutatás professzora tiszteletére, július 4-én.

Az emlékek kedves rabtartói halványuló életünknek Kinek ez, kinek az, de mindnyájunknak van furcsa kincse a múltból, akár valami tárgyi emlék, vagy éppen egy kép az iskolai életből.

Ki emlékszik már a tintenkulira, megbukott szegény!

A nyolcadikosok az utolsó napon libasorban vonultak le az udvarra, bekerítették egy-egy tanárt, és végeérhetetlen strófákban énekeltek: „Ez volt az első vers...” majd „Most jön a második, stb, stb.”...ameddig be nem csöngettek.

Azután nyomasztó kor-képek, pl. irigyelt személyek: az ötvenes évekből – *a töltőtolljavító* (mert

maszek és gazdag), a hatvanas évekből – *presszós hölgy* (a csúsztatott forintért). Csak mi ismerjük ezeket a balgaságokat.

Tanári arcképcsarnokukból még mindig hiányoznak az olyan kedves arcok, mint civil tanárainké, *Farkas Pál, Balogh Gyula, Milinkovich Frigyes* tanáruinak és a többieké. Lesz-e közülünk olyan hálás tanítvány, akinek róluk szóló megemlékezése e kis újságban még megjelenik?

Bitter Illés apátúr hatvan éve nyugszik már a Kerepesi úti temetőben (34. parcella, 1. sor, 8. sz.). Az ő emléke örökké élni fog, amíg ciszterci iskola lesz Budán. De óriási alkotásáról, a Foederatio Americanáról, kevés szó esik.

Igen, 45 évig neve szitok szó volt (reakciós, antiszemita, irredenta, fasiszta jelzőkkel), mert veszélyes szervezet volt. A trianoni országvesztés után Bitter Illés volt az első, aki cselekedett. Létrehozott egy olyan ifjúsági szervezetet (már 25 000 fős volt!), amelynek az volt a feladata, hogy kinevelje a jövő Magyarországa számára azt a vezető réteget, amely keresztény, magyar öntudatú és munkával alkotó emberekből áll.

MEGEMLEKÉZÉS

Kilencven éve halt meg Ady Endre

PÁRISBAN JÁRT AZ ŐSZ

Párisba tegnap beszökött az Ősz.
Szent Mihály útján suhant nesztelen,
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkozott velem.

Ballagtam éppen a Szajna felé
S égtek lelkemben kis rózse-dalok:
Füstösek, furcsák, búsak, bíborak,
Arról, hogy meghalok.

Elért az Ősz és súgott valamit,
Szent Mihály útja beleremegett,
Züm, züm: röpködtek végig az uton
Tréfás falevelek.

Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.
Itt járt, én tudom csupán
Nyögő lombok alatt.

Ezzel a széphangulatú verssel búcsúzik a Budai FehérFekete idej 2. száma azzal a kívánsággal, hogy az előttünk lévő őszi időszak és a káracsnyvárás legyen olyan szép és kellemes, amilyennek szeretnénk. Még akkor is, ha nem lesz egészen úgy. Mert érdemes reménykedni.

DUM SPIRO, SPERO

Budai osztályunk programja 2009 utolsó harmadára

Klubdélutánjainkra szeretettel várjuk tagjainkat és minden érdeklődőt.
Helyszín a Szt. Imre gimnázium. Időpontok: **(októberben változás!)**

szeptember 14. Dr. Tápay Miklós: A gázai-övezet problémái:
olaj és gáz.

október 26. v. Soós Pál: Magyar emlékek Európában .
(4. hétfő !) *Az előadás megkezdése előtt koszorút helyezünk
el iskolánk hőseinek, mártírjainak márvány táblájára.*

november 9. Klubdélután.

december 14. Karácsonyvárás.

A klubdélutánok 17 órakor kezdődnek, előtte 16.30-kor elimádkozzuk a Completoriumot, az első emeleti kápolnában. Szeretettel várjuk tagjaink megjelenését.

* * *

ELHUNYT DIÁKTESTVÉREINKRŐL, akik legutóbbi számunk óta távoztak el az örökkévalóságba, szomorú szívvel adjuk a gyász hírt:

Badál Ede Álmos O. Cist. é. 1942	Schilling Gergely é. 1936
Décsey Árpád é. 1951	Seidl Fidél é. 1944
Gresits Iván é. 1937	Sóskuthy Károly é. 1945
Jakab György é. 1945	Szentiványi Tibor é. 1956
Dr. Kerekes Károly apátúr é. 1937	Szentpétery István é. 1944
Lékai Jusztin O. Cist. é. 1950	Vereczkey Dávid é. 1946

REQUIESCANT IN PACE!

A Budai FehérFekete időszakos, ingyenes tájékoztató egyesületi tagjaink részére.

Megjelenik húsvétkor, Veni Sancte idején és karácsonykor.

Címünk: H-1519 Bp., Pf. 401; tel.: 205 8609, fax (36-1) 205 8609 e-mail: dekanycs@gmail.com

Felélős kiadó: Seidl Gábor.